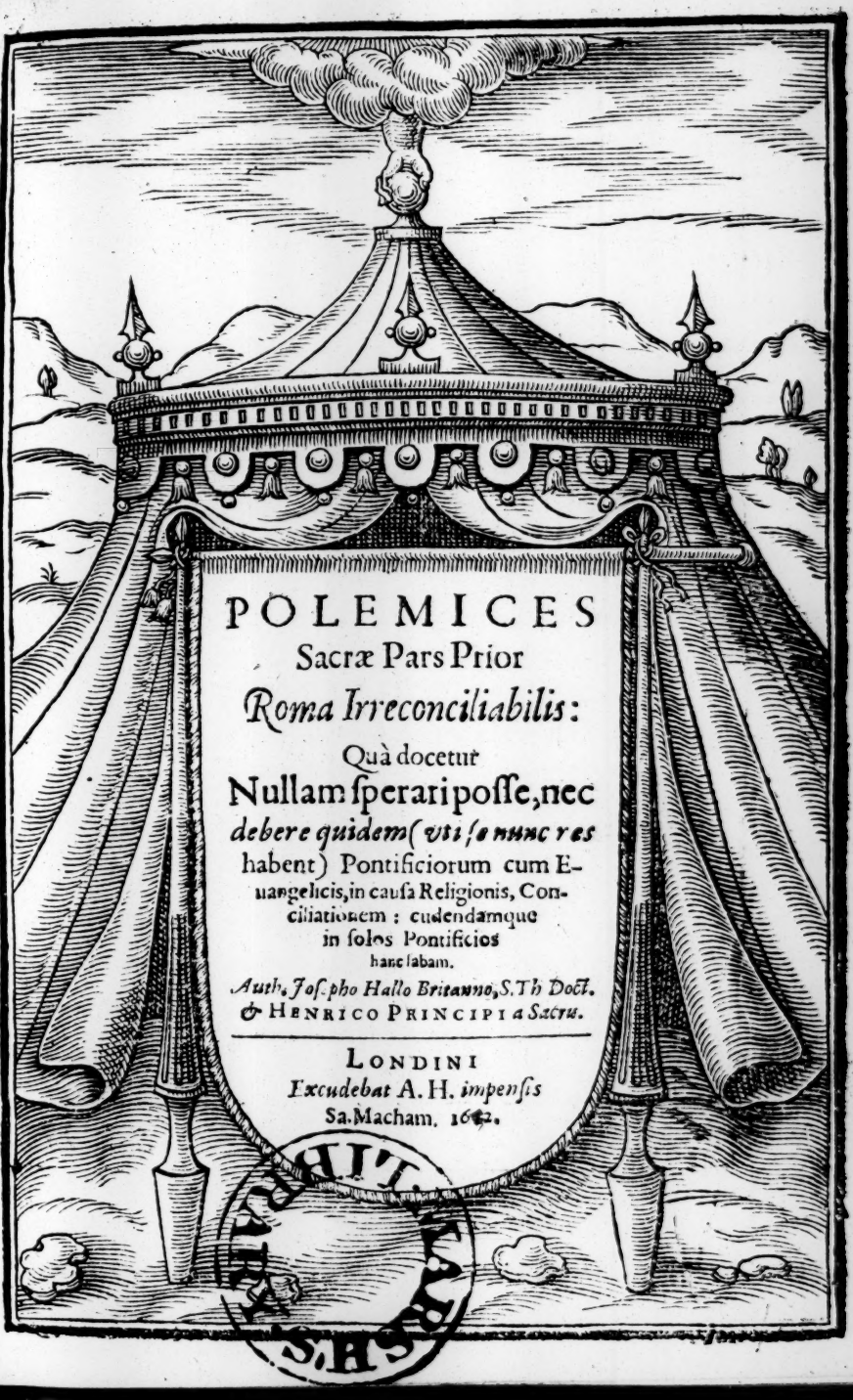

POLEMICES

Sacræ Pars Prior

Roma Irreconciliabilis:

Quà docetur

Nullam sperari posse, nec *debere quidem (vti sunt nunc res* habent) Pontificiorum cum Euangelicis, in causa Religionis, Conciliationem: eudendamque in solos Pontificios hanc fabam.

Auth. Josepho Hallo Britanno, S. Th Doct. & Henrico Principi a Sacru.

LONDINI
Excudebat A. H. *impensis*
Sa. Macham. 1662.

2. *Reg.* 9. 22.

Quæ pax? cum adhuc fornicationes Iezabel matris tuæ, & veneficia eius multa vigent?

SANÆ
SANCTÆQVE
DEI ECCLESIAE
vbicunque terrarum
commilitanti.
(*.*)

ADFERO tibi (pia mater) hoc qualecunque pignus amoris simul & fidei; non tam suaue illud qui-

dem, quàm fidele turbarum tuarum præconium: Quantò lubentiùs (modò ita ſponſo tuo viſum) pacis tuæ ſecuritatiſque nunciium allaturus? Verùm cùm (vti video) palmam tibi non oliuam reponendam cenſuerit magnus rerum arbiter, victoriam te hercle meditari oportebit, non quietem: Triumphabis olim in cœlis, & æternum requieſces: Nihil iſtic interea præter inſidias, certamina,

tumul-

tumultuſque hoſticos expectabis: Quantâ vero animi alacritate aduerſa quæque & perferes, & ſuperabis, quæ glorioſiſſimum coniugem, non belli modò ducem, ſed & æquiſſimum Βεϑεωτην, *nihilo quidem incertiùs, quàm tuam ipſius militiam prænoueris: Succumbere non magis profecto poteris, quàm deſidere; En tibi in commilitium iſtud adſcitas auxiliares cœli terræque acies, quæ tibi omnes fœli-*

ius & clangore ad prælium hoc ſanctum animoſiùs exuſciteris, & lætâ demum gratulatione; poſt opima quondam ſpolia, victoriali illo die redux excipiaris.

I. H.

Periochæ Sectionum.

SECT. I.

STatus nunc Romanæ Ecclesiæ.

II.

Pacis commoda, ac conditiones.

III.

Auersa Pontificiorum voluntas.

IV.

Quàm non sufficit eiusdem Symboli Confessio.

V.

Impuratio Romanæ Ecclesiæ, & ex pertinaci illa fabula infallibilitatis, orta impossibilitas reconciliationis.

VI.

VI.

Quàm non admittant reconciliationem reliquæ Romanæ Ecclesiæ opiniones.

VII.

Hæresis Romana de Iustificatione.

VIII.

De Libero Arbitrio.

IX.

De Merito.

X.

De Satisfactionibus.

XI.

De Purgatorio.

XII.

De Indulgentijs.

XIII.

De Distinctione Peccati Mortalis & Venialis.

XIV.

De Canone Scripturæ.

XV.

De Scripturarum insufficientiâ.

XVI.

De Authoritate Scripturæ.

XVII.

De Transsubstantiatione.

XVIII.

De Multi-præsentia Corporis Christi.

XIX.

De Sacrificio Missæ.

XX.

De numero Mediatorum, & Sanctorum Inuocatione.

XXI.

De cultu superstitioso, ethnico, ridiculo Pontificiorum.

XXII.

De Mediorum reconciliationis impossibilitate.

ROMA IRRECONCILIABILIS.

SECTIO I.

Status Romanæ Eccleſiæ.

NVlla æque hominum ingenia torquet hodie, ac quæ de Eccleſia quæſtio eſt: Infantiam quidem Eccleſiæ ſublimior hæreſis

C. Caſſ. lib. de Conſult. Art. 7. Ex articulo hoc de Eccleſia, om-

nulla hæc diſtractio, quæ hodie eſt in Republica Chriſtiana, originem ducit.

ſis de Deo, de Chriſto malè, diuque ſolicitam habuit ; ἀχμὴν verò & ſenectam paulò leuior quædam de nobiſmetipſis exercet velitatio: quæ tamen tantò maiores vbique tumultus ciet indies, quantò quiſque ſe impenſiùs quam Deum diligit : Reliqua quotquot vſpiam terrarum occurrunt aliàs ζητήματα, ἔασον αὐτὰ εὐδεῖν : De noſtra, deque Romana Eccleſia ita plærique mihi perperam ſentire videntur, quaſi duæ ſemper ab origine ſui fuiſſent, tempore ac loco, non ſecus ac Babylon & Hieroſolyma, duæ vè illæ celebratiſſimæ Auguſtino ciuitates, palàm diſter-

Aug. de Ci. l. 11. c. 1. §. 1.

minatæ.

minatæ. Hinc illæ ſciolorum hominum otioſæ percontatiunculæ, vbi tandem latitauerit Eccleſia noſtra? quo conſule ac die nata? quo demum ſeculo illa altera deſierit? cur nos nihilo vlteriùs ab iſtorum oris ſubducti? quid de proauis noſtris factum? quæ fuerit priſci ævi religio? Hinc rigidiuſculæ illæ vtrinque, cùm nouitatis, tùm deploratæ abſcedentium animarum ſalutis, cenſuræ. Deus bone! quæ & opinionum monſtra, & quæſtionum iſtinc enata! & non tam ſuos authores (verè enim oraculum illud Delphicum, εἰ κε πάθοι τι κ' ἔρεξε, δίκη τ' ἐθεῖα γένοιτο) quam

Iulian. Cæſares. Iudicium, ſi quis quæ fecit, perferat, æquum eſt.

Eccleſiam Chriſti miſerè diuexarunt: Quot miſelli naufragium iſtic fecerunt, quibus hercle votiua tabella parum vſus fuiſſet, ſi tantum didiciſſent inter nos & Pontificios diſcriminis conſtituere, quantum inter Eccleſiam peſſimis modis corruptam & luculentè perpurgatam; inter morbidam ac moribundam, & ſanam, vegetam, viuidamq; neceſſariò concedendum eſt: Ann. Do. 1160. Non ergo Petrus ille Valdus Lugdunenſis, non Io. Wicleſus, non Huſſius, non Lutherus, nouam ſibi vnquam procudere Eccleſiam voluerunt, ſed priorem illam, & morum

& ἐπεσθιόντων fordibus miſerè fœdatam verrere, mundare, expolire, ac ſplendori priſtino reſtituere (haud infœlici opera) ſtuduerunt: Medicos haberi ſe maluerunt iſti qui ſanarent, quàm parentes qui Eccleſiam progignerent: Idemque nos ex eo ſedulò fecimus, & de nobis hodie ſeriò & ingenuè prædicamus: Pariter ſe nobis habet Roma, (vti olim Hieronymo) ac Eugubium, Rhegium, Alexandria, niſi quod vrbs illa paulò & celebrior, & vicinior: loca non variant fidem, non titulum: quamcunque Eccleſiam Deus filiam, nos ſororem ſalutabi-

Hier. Epiſt. Euagrio.

mus : & tutò quidem iſtud; quot pias pudicaſque fœminas nouimus, quas nralè-moratæ ſororis diſpuduit, quęque germanum proſtibulum haud parum oderint ? Illud idem nobis iſtic vſu venit; Roma hæretica eſt, idololatrica eſt; meretricium apud ſe ſuum exerceat ; nobis cum illa tali cohabitare (ſalua pudicitia) non licuit; huius nos extruſit nequitia, pepulere vires : Cedimus loco , & mœſti interim conquerimur , Quomodo effecta eſt meretrix vrbs fidelis, & pleniſſima iure in qua iuſtitia pernoctabat, ea nunc homicidarum plena eſt ; Argen-

Eſa.1.21.22.

tum tuum abijt in ſcorias, merum tuum aqua inſpurcatum eſt. Apage matris imperium! vna omnes eademque Eccleſia ſumus (externæ vocationis merito) quotquot vbiuis terrarum Ieſum Chriſtum, Dei filium, vnicum mundi Seruatorem colimus, idemque communis fidei ſymbolum profitemur; puriùs hoc alij facimus, alij verò corruptiùs; Chriſtiani ſumus interea omnes, ſani non ſumus. At quàm temerè (inquis) iſta; quæque conciliatore ipſa nimis indigeant; vna vt ſit Eccleſia, quæ tamen Conciliari neſcit? Certè; Exterioris formæ dignitas

Iren. li. 1. c. 2. 3.

(quę vnitatem hanc in ſe complectitur) nihil quicquam confert ad gratiam, nihil ad ſalutem, nihil ad ſanitatem doctrinæ. Non efficit ſagena vt piſciculus illico ſit, quicquid ipſa corraſerit; vilem hîc algam comperies, & quicquid eructauerit vorax illud elementum: Et vna ergo eſt quoad communia fidei principia; & quoad conſequutiones, adiectitiorumq; dogmatum farraginem ita ſibi oppoſita, vt nullo concordiæ glutine, aut vnitatis vinculo copulari poſſit. Quæ nobiſcum illa tenet, Eccleſiam faciunt, quæ nobis obtrudit, hæreticam: Princi-

Cypr. l. 3. ep. 13.

piorum veritas vnam facit, adiectionum error & impietas, insociabilem. Neque tam nobiscum pugnat posthuma hęc & spuria traditionum soboles, quàm cum illis ipsis quæ stabilire maximè discupiunt authores, religionis suæ principijs: A facie ergo, Romana Ecclesia & nostra est, & Dei est; à tergo aliena est, Antichristiana est: Planiùs; μὴ γὰρ διαλεκτέον ταῖς μετάφοραις, verè Clemens: Fundamentum & tenet Roma, & tollit; Directè tenet, tollit ex consequente; quà tenet, vera Ecclesia est, quantum-libet impurata; quà tollit, ἐκκλησία πονηρευομένων est, quicquid simulet Psal. 26. 5.

pietatis

pietatis ac ſanctimoniæ : ſi prorſus & omnimodè teneret, ſana foret & Orthodoxa ; ſi æquè itidem deſtrueret, aut nulla foret, aut diabolica ; iam verò cùm ea directè tenere profitetur, quæ clancularia conſequutionum vi ſubinde deſtruat, verè viſibilis Eccleſia, ſed malè-ſana eſt : quâ tenet, amplexamur ; quâ deſtruit, & errantem miſericordia proſequimur, & odio pertinacem.

Non illud à nobis poſtulat commune Chriſtiani nominis vinculum, vt erroribus craſſiſſimis vel ſilentio faueamus : non illa ſororia ſeruitus eſt, vt

germanæ operam præſtemus, malis artibus; Μὴ συγκοινωνεῖτε (inquit Paulus) μᾶλλον ἐλέγχετε: Fecimus nos quidem modeſtè & ſeriò: Idem nobis accidit, quod Apoſtolo; ἐχθρὸς γέγονα ὑμῖν ἀληθεύων: Ecce nos nunc exturbamur foras, conſpuimur, obruimur plane contumelijs, quæſitiſſimis denique pœnis afficimur. Et ne quid fortè mali deeſſet, acceſſit demum errori pertinacia, natuſque ex impatientia furor; tantóque magis arridere cœpit vitium, quantò nobis diſplicere ſolet: Nos verò quid nunc agimus, excluſiſſimi, deſpicatiſſimíque melioris pudicitiæ

Ephes. 5. 11.

Gal. 4. 16.

pa-

patroni ? Lite quidem tam nimis iusta cedere non licet, nisi Deum ipsum (cuius vnius causam dicimus) floccifacere mauelimus : animo autem succumbere, cessimque ire æquè tutum esset, atque animas nostras veritatis diuinæ proditrices, ire perditum : Vnum illud restat (& vna hîc salus) praua Romanæ Ecclesiæ paradoxa, moréſq; idololatricos strenuè (σὺν θεῷ, σὺν ἀσπίδι) vsque oppugnare, dum aut illam pudeat, aut se denique pœniteat fuisse.

Sect. II.
Commoda ac condiciones Pacis.

SPecioſum quidem eſt pacis nomen (vt rectè Hilarius) veréque ſacrum, & quod vix terram ſapiat; nec alio nomine Hebræi לו יהיה שלום, ipſamque adeo perfectionem innuebant: Nec quid aliud humano generi lubentiùs vel gratulati ſunt Angeli, vel legauit Chriſtus, vel Apoſtoli præceperunt. Quoties quamque impensè rogat iubetque ſpiritus εἰρηνεύειν? Illud verò cuiuis in procliui eſt, pacem habere; ſed quid ſi non fiat copia? Tum ποιεῖν εἰρήνην monet Iacobus, ope-

Hilar. de Conc. cit.
Calvin. de vera pacificatione.
Iud. 6. 23.
2. Sam. 18. 29.
Iud. 19. 20.
1. Chr. 12. 18.
Luc. 2. 14.
Ioan. 14. 27.
2. Cor. 13. 11.
Iac. 3. 18.

râ noſtrâ, noſtrâ tolerantiâ. Atquid ſi conceſſa ſemel aufugerit? Tum, ſectari quæ pacis iubet Paulus: Quid ſi adhuc ſubduxerit ſe vltro? Inquirere & ſequi iubet Petrus: Quod ſi ipſa venire noluerit, vt de Rebecca ſeruus Abrahæ? Etiam tum φιλοπμεῖσθε ἐσυχάζειν. Ita profectò nos amet pacis author, ita amplexetur, vt nos pacem; Dies tranquillos noctesque curæ ac moleſtiarum expertes, ecquis eſt qui cum Conſtantino non expetierit? Digna & Imperatore vox illa, & Chriſtiano, quæ Iouiano quondam excidiſſe dicitur, de querulo Macedonianorum li-

Rom. 14. 19.

1. Pet. 3. 11.

1. Theſſ. 4. 11.

Socra. l. 1. c. 4.

Socrat. l. 3. c. 21

bello : Ego contentionem odi, eos qui concordiæ dediti ſunt, complector amore, veneror que : Quod idem cùm aduerſarij noſtri non minore charitatis zelo profiteri ſimulant ; Pereat quiſquis pacem oderit, à facie Dei & Angelorum malè pereat : Imò, iam nunc (vt fruſtra ſint hæ diræ) quiſquis eſt, oppidò perijt ; Ad pacis enim præmium venire non poſſunt, qui pacem Domini diſcordiæ furore ruperunt, grauiter (quod ſolet) Cyprianus ; Et certè φιλεγκλήμονες illi ſpiritus quid aliud quàm gehennam ambiunt ? Optimè Baſilius, Ignis Dei lucem de-

Cypr. de ſimplicitate prælatorum.
Hiero. Euagrio.
Baſil. in Pſ. 28.

dit

dit ſine incendio, infernus contrà ſine luce incendium; dignus mehercle illis, qui ſpretâ veritati luce, flammis contentionum refocillari geſtiunt. Oderunt verò pacem planiſſimè, qui erroribus fidei Chriſtianæ infeſtiſſimis, præfracto animo patrocinantur: Quamdiu habitandum nobis erit propter tentoria hæc Kedarena, queremur meritò quod olim Pſaltes, Ego pacem diligo, ipſi interim ad bellum conclamant: Neque nos ingenui pacis cultores (quando ita nobis incumbit pugnæ neceſſitas) nihil agimus: Enimuero ſanctus ille chorus An-

Pſal. 120.

gelorum, paci in terris iure præcinebat, Gloriam Deo ; Et beatus Iacobus, ſapientiam quæ ſupernè eſt, primò puram effingit, dein pacificam : Adſtipulatur vas electum, dum communi pacis ineundę præcepto (εἰ δύναται) illico ſubnectit. Æquè impoſſibile eſt bono cuique quod fieri non debet, ac quod non poteſt : neque omnino poſſumus quidem, quicquid honeſtè non poſſumus, vt probè Iuriſconſulti : Non confuſionis author eſt Deus (inquit Paulus) ſed Pacis ; Confuſionem quæ parit conſenſio, pax impia, pax nulla eſt : Apage à nobis pacem,

Luc. 2. 14.
Iac. 3. 17.
Rom. 12. 18.
ff. de condi. inſtit. l. filius.

quæ bellum indicit Deo ; vtinam huiuſmodi non eſſet, quam Roma vel præſtare nobis poſſit, vel auſit profectò polliceri : Agedum ergo, Paulinum illud (εἰ δύναται) ſedulo diſcutiamus ; doceamuſque pacem coli cum Pontificijs, piam quidem illam & ſalutarem, non poſſe; ſiue auerſam partis vtriuſque voluntatem, ſeu litis vtrinque agitatæ naturam, ſeu denique mediorum quæ ad hanc conciliationem adhiberi debent, impoſſibilitatem ſpectemus ; Tres iſti fines mihi erunt ; quibus opella hæc qualiſcunq; non inutilis certè, nec intempeſtiua terminabitur.

Sect. III.

Auersa Pontificiorum voluntas.

ET de primo quidem non magnoperè censeo laborandum; Potest sanè Deus efficere, vt commoretur lupus cum agno, & pardus cum hædo recubet; Quàm facilè ipsi est adamantina hominum pectora consperso immaculati illius agni sanguine sic emollire, vt in merum amorem liquefiant; sed vt nunc sunt tempora, non minori hercle miraculo foret, charitatem in nos Pontificiam experiri, quàm leones Danieli amicè Es. 11. 6.

ad blandientes intueri: Etiam vbi de rebus medijs lis est, conciliandorum animos quadam tenùs conspirare oportet; neque sat est alteram partem vnà cum armis, odium deposuisse: Istoc verò quî tandem ferent Romani? Eteocleum profectò odium, aut Vatinianum, merus amor est præ hoc Pontificio: Ecce nos vbi non, quando non conspuimur, vt hæreticissimi Ecclesiæ hostes? Iudæos in sinum suum admittit Roma, quorum etiam è manibus Pontifex legem accipere non dedignatur, Euangelicos non fert; Quod à Theodosio Synadorum Epis-

Sacrar. cerem. l. 1.

copo

copo iniquè ſuſceptum vel erga Macedonianos, queritur Socrates, id ab illis hodie in nos vulgo factum; neque aut Arriani, aut Circumcelliones magis vnquam ſæuierunt; atque idem iſti fabulones à nobis erga ſe indies factitatum, improbè comminiſcuntur. Ecqua omnium hęreſis eſt quam rabioſula illa lupa (eiuſque aſſeclæ verè φιλολοίδορoι) nobis impingere non ſolent? Nunc Simoniani ſumus qui gratiæ ſemel meminerimus, & ſalutis; nam quid nobis illum Magum (ſi Deo placet) tactio eſt? Nunc Eunomiani, qui nimium fidei tribuerimus, (quantum ſcilicet

Socrat. l. 7. c. 3.

Socrat. l. 2. c. 22. & 30. Aug. ep. Poſſid. in vita Aug.

Bellar. de notis Eccl. l. 4. c. 9. Notã ſextã; ſic accuſ. Luther. Cal. Brentium.

Bell. ibid. Reipſa Caluiniſtis in Anglia mulier quædam eſt Summus Sacerdos.

Ibid.

Ann. 1532. teſte Surio apud Bell. l. 1. de Chriſto.

Ibid. hær. 16. Zuingl. & Bucer.

Ibid. Hær. 9. Cal. l. 4. Inſtit. c. 1. § 7.

Aug. Con. art. 7.

Ibid. hær 8. Luth. art. 36. Cal. Juſt. 2. c. 2.

hæreſiarcha Paulus) nunc Pepuziani, qui mulieribus; nunc Origeniſtæ, qui imaginem Dei in homine deleri; nunc Procliani, qui concupiſcentiæ peccatum non ſatis deleri docuerimus; Nunc Sabelliani, qui Serueti æuo vixerimus, nunc Eutychiam qui & temporibus Swinckfeldij; quid enim nobis vltra cum illis hæreticis commercij? Nunc Pelagiani, qui peccati ὁλοσωτίαν mortem ſtatuerimus; nunc Donatiſtæ, qui ſolos iuſtos admiſerimus in Eccleſiam electorum; nunc Manichæi, qui liberum arbitrium ſuſtulerimus, nunc Arriani qui traditiones, nunc

Nouatiani qui pœnitentiam, nunc Æriani qui oblationes pro mortuis & ieiunia ; Iouinianiſtæ qui fidem lubricam & euanidam, Vigilantiani qui reliquiarum adorationem, Neſtoriani qui aſſeruationem panis Euchariſtici, Xenaitæ qui imagines, Lampetiani qui votorum ſeruitutem : Parum hercle refert Timotheum ne Presbyterum, an Athanaſium incuſet fœdum os meretriculæ ; Certum eſt illud Nazianzeni, ὠδὲ ἀρέξει τῆς γλωσσῆς αὐτονομίαν; Etenim bonos carpere malorum ſolatium eſt, (verè Hieronymus.) Quod ergo Lindijs olim ſolenne erat ſacra non

Ibid. hær. 10.
Hær. 6. cit.
Calu. l. Inſtit. 4. c. 19.
Hær. 11. Calu. Inſtit. 3 c. 5.
Centur. 4. 5.
Hær. 12. Cal. l. Inſt 4. 12.
Ibid.
Hær. 13.
Luth Serm. de ſancta cruce, & de abrog. miſſa.
Hær. 16.
Bucer. Melanct. in locis.
Hær. 18. Calu. 1. Inſtit. 11.
Hær. 19 Luth. de votis monaſt.
Kuffin l. 1. c. 17.
Epiſt. Baſ. 35.

Hier. ad Theop. aduerſ. er. 10.
Hieroſol.

peragere Herculi absq; conuitijs, illud idem patientiæ nostræ præconibus Pontificijs, nimio quàm familiare est; Quotidiana fornax nostra (vt ingeniosè Augustinus) aduersariorum lingua: Quæ hîc conuitiorum plaustra à scurris Romę triuialibus passim congesta exonerare licerat? quæ sanguinis effusi flumina, quæ sanctorum busta, viui-comburio crudeliter damnatorum commemorare? Nouit hæc orbis, & sensit iam nimis: Sed & qui tantarum litium sequestros agere maluerunt, benigni homines, Cassander, Fricius, Interimistæ, & Apologus

Chryſoſt.

Aug. Confeſſ. l. 10. c. 37.

Andr. Fricius Modrevius lib. de emendanda repub.

ille Gallorum ἀναγνῶσθ, quàm malè vtrinque audierunt? Quibuſcum non aliter mihi videtur agi, quàm fatuo quopiam Paſtore, qui ſe arietibus ſummo impetu concurſantibus, medium interpoſuerit: Neque fœliciùs vnquàm obueniat blandioribus illis, (quicunque demùm fuerint) Philiſtæorum, qui arcam Domini in Dagonis ædem inferre molientur: Neq; enim iſtic (quod alibi ſæpe ſolet) damnis deſudaſcitur: Bene ceſſit Abrahæ Loti diſſidium; integra hinc illi obtigit lactea ac mellea Paleſtinæ regio, quam alioqui fortè dimidiatam poſſediſſet:

Examen pacifq; de la doctrina des Hugu.

Ditabunt nos (Dei virtute) lites istæ magno fœnore, veritatis ac gloriæ.

Sect. IV.

Quàm non sufficit eiusdem Symboli Confessio.

Lib. de offic. boni viri.

AT omnium, illud, non vnius Cassandri in ore est. Communis fidei tessera symbolum est; idemque nos vno ore omnes, lubentissimè profitemur. Certè, Theodoretus cùm Antiochenorum acerrimè contendentium inimicitias, stylo minuere vellet: Erat (inquit) vtriusque partis, vna

Theod. hist. l. 3. c. 4.

eademq; fidei confeſſio, quòd ambæ Nicenam Synodum propugnarent: Quod tamen etiam adhuc, à Bellarmini lacertis & languet, & calet: Quanti enim eſt (inquit) idem Symbolum? Non in verbis, ſed in ſenſu fides eſt: Et ſanè memini quòd olim ab Arrio factum, narrat Ruffinus: Iuſſerat illum ſcilicet Conſtantinus manu ſua ſcribere, quid de fide ſentiret: Is fidem verbis noſtram; ſenſu ſuam exaraſſe dicitur: Et quam bene patriſſârint eius nepotes, proximis Eccleſiæ ſeculis, loquantur hiſtoriæ. Quiſquis certè Ἐξουσιαστὸν & Homoiuſiaſtὸν ſym-

De Laicis l. 3. c. 19.

Ruff. hiſt. l. 1. c. 11.

bola

bola pellegerit, vix quid inde eruet, quod Orthodoxi censores meritò reprehendendum censeant. Quoties illi Christum Deum appellant, etiam de Deo? creatum tamen interea ex non entibus, sibi perfidiosè seruant? Vt ergo Seuerianus ille Syrus apud Theodoretum, Grȩce quidem locutus est vt Græcus, sed vt Syrus pronunciauit, ita plȩriq; Orthodoxa loquuntur, pronuntiant interim hæreticè. Omnes enim hæreses (inquit Irenæus) Deum vnum dicunt, sed per sententiam malam immutant: Docuit ergo nos non male Gratianus, verba nemini

Iren. l. 1. c. 9. Petr. Chrysol. serm. CIX. omnes hæres. & Trinitatem mentiuntur vocabulis, &c. Decr. 22. q. 5. humanæ.

curæ

curæ esse debere, cùm non intentio verbis, sed verba intentioni debeant inseruire. Esto autem; Dicat illud quispiam de Symbolo, quod de Iobi libro Hieronymus, singula verba plena esse sensibus. Nulla profectò vox diuina (vt prudenter Tertullianus) ita dissoluta est, & diffusa, vt verba tantum defendantur, & ratio verborum non constituatur. Sensus ille quisquis est symboli genuinus, elici potest, addo etiam (si vnum illum de Christi ad inferos descensu, quem in Symbolis Romanis, sed & Orientalibus frustra se quæsisse fatetur Ruffinus, ex-

Hier. in præfat.

Tert. de Præscript.

Ruffin. in Symbol.

ceperis)

ceperis) vtriſque in conteſto eſt. Neque tamen vlla beare nos poteſt concordiæ ſpes: Ab iſtis enim communibus fidei principijs, hæreticæ prauitatis acumine, conſecutiones quædam male-ſanæ vulgò deriuari ſolent, quæ pertinaci tandem litigio iii hæreſes excreuere; ipſiſq; demum principijs & litem intentarunt, & penè mortem: Huiuſcemodi ſunt plæraque Romanorum dogmatum, quæ nos libelluloho hoc paſſim agitamus. Sed vt vnanimi omnium conſenſu, verbis, ſenſui, principijs, concluſionibuſque neceſſarijs ſuà vtrinque ſanitas conſtet, nulla

tamen (Bellarminus inquit) pax Lutheranis. Intelligat hoc nunc orbis vniuersus, & obstupescat; Rex noster (vt æmulari quibus non licet, inuideant; Deus bone, quantus & inter Principes Theologus, & Princeps Theologorum, Rex hominum, Regum stupor; quàm & sceptro potens & calamo!) hæreseos sibi maculam (vah quam spurcâ manu adspersam) detersurus; profitetur serio, sanctéque, quicquid vel pagina sacra, vel Symbola tria, vel Concilia quatuor in se complexa fuerint, illud se totum vlnis ambabus amplexari illud profiteri, illud ore, cala-

De Laicis 3. 19. sect. 4.

In præfatione ad Imp. & Principes.

mo, gladio tueri ſe, illud denique vel extremo migrantis animæ ſpiritu, defenturum. Atqui verò iſtoc non ſufficit, regerit magnus ille Antagoniſta Regum: ſunt & alia fidei dogmata, quibus iam ſerò auxit religio, Tranſubſtantiatio, Purgatorium, primatus Pontificius, (nempe duodecim harum baccharum articulos, creauit in hoc mundi ſenio Tridentum, ne impares viderentur Apoſtolis, Patres Itali, Chriſto Pontifex:) quorum quiſquis vel minimam particulam in diſcrimen vocitauerit, illico hæreticus eſt, olet faculam: Illud vero quàm vſq;

Bellar. reſp. ad Regem. Non ſatis eſt ad hæreticum nomen fugiendum illa recipere quæ Rex Anglorum recipere atque admittere ſe dicit. p. 80.

Bulla Pij 4. ſuper. for. Jur.

Bell. reſp. ad Reg. p. 98. Etiamſi nouitia & nuperè illa ſint, ſi quis tamen ea neget, immunem ab hæreſi non fore.

ad nauteam? Ecclesiæ membrum esse non posse qui capiti Ecclesiæ, Pontifici, obsequium detrectauerit. Nec quid olim mitius à Nicolao secundo, Gratianus; Qui Romanæ Ecclesiæ priuilegium auferre conatur (vel authoritati eius derogat) hæreticus est. Quin adhuc atrocius est quod tabula nobis Martiniana insusurrat? Qui præcepto Papæ non obedit, peccatum Idololatriæ incurrit, vel (vt Gregorius ille septimus, à quo mutuari ista voluit Gratianus, quæ tamen nusquam in eius epistolis occurrunt) paganitatis.

Quicquid ergo Christus,

Lib. 3. de Laicis, c. 19. Et resp. ad Reg.

Dist. 22 Omnes. Margarita Decret.

In verbo Inobedientia.

Dist. 81. Si qui.

quicquid Apoſtoli, Concilia, ſanctique naſcentis Eccleſiæ patres nobis credendum propoſuerint, parùm profectò iuuerit, neque nos vnâ conuenas facere potuerit, niſi hodierno etiam Pontificulo fidem noſtram mancupio dederimus. Iſtâc vero lege vt nos pacem mauelimus? Quidvis illicet ſperare auſit, qui hoc autumet; Neq; illi nos faſtidioſiùs ex Eccleſiæ ſuæ gremio eiecerint, qui ſtramineos hoſce articulos vſq; conſpuimus; quàm nos illos, Eccleſiæ Dei hæc talia tanto molimine pluſquàm tyrannicè obtrudentes, fidenter damnamus, & execramur.

Sect. V.

Impuratio Romanæ Ecclesiæ, & ex pertinaci illâ fabulâ infallibilitatis, orta impossibilitas reconciliationis.

SEd vt Pontificij velint maximè (quod nullus equidem sperarim, ex quo in suum immigrauit ingenium Roma) amb iantque concordiam; Deus ipse renuit, refragatur veritas ; dummodo illis non placet, nobis non licet, vel latum vnguem à statu discedere. Illicet non audemus nos (quicquid boni mediatores fuaserint) vel diuidere Christum,

vel oſculo prodere: In ſublimi veritas eſt, aſcendere illis fas eſt (quod olim Leo & Gelaſius) nobis deſcendere nec tutum, nec vero honeſtum: Quàm illud inprimis nimium conſtat, Eccleſiam Romanam, à primigenia Religionis puritate longiùs deflexiſſe. Nihilo certius eſt Romam vrbem à ſuis collibus ad vallem Martiam deſcendiſſe, aut Ethnicos olim (referente Euſebio) Veneris templo, ſacrum Chriſti tumulum polluiſſe: Quanta hîc nubes teſtium, etiam ſuorum? Vel à fœminis ordiamur; Hildegardis monacha non obſcuri nominis Prophetiſſa,

Epiſt. ad Enphem. Bell. cit. l. 3. de Laicis.

Euſ. hiſt. l. 3. c. 25.

Ann. 1170.

extinctæ

extinctæ religionis accuſat ordinem Apoſtolicum; coœtanea huic Matilda, communis à fide Chriſtiana Apoſtaſias; pientiſſimamque Eccleſiæ, noſtro æuo, inſtaurationem, vtraque venturi præſcia, clariſſimè prænuntiauit; Sancta Brigida fundatrix Ordinis S. Saluatoris ab Vrbano Papa, Canone donata, Papam cruciare, imo crucifigere Electorum animas, palàm docet, omneſq; ſequaces eius, fautores, ac clericos abſciſſum iri; ſedemque in profundum inferni demerſam prædicit; tam acriter verò iſtud; vt rogum illi iam tum ſuperſtiti, & minitati fuerint,

Ex lor. comm. Hour. Token. Illir.

Prophet. rythmic.

Vita S. Brig. præfixa Ruel.

Ann. 1370.

Ruel. l. 1. *c.* 41.

Ruel. extrauag c. 8.

& extruxerint Romulei nepotes. Robertus ille noſtras Lincolnienſis Epiſcopus (cui capitis moles nomen tribuit, quemque perplexè, Rupertum appellauit Illiricus) quantus vir! ſeculi ſui paſtores, deſolatores terræ, gregis dominici diſperſores, dilaceratoreſque; vineæ depaſtores, & demolitores, coram ipſo Pontifice palàm arguere auſus eſt; Carthuſianus ille Colonienſis, qui Faſciculum congeſſiſſe temporum dicitur, Diminutas queritur veritates à filijs hominum. Petrus de Aliaco Cardinalis, veteres Theologos Eccleſiam ædificaſſe, præſen-

Groſſe-teſte in manuſcript.

Ann. 1250. Io. Treuiſa mona. tranſtulit Auriicè. Haretser initio Polychr. Ranulfini. Huſſius citauit, & ex illo Illir.

De ſtatu Eccl. an. 900.

Artic. in Conc. Conſtant. edit. 1535.

tes ſeductores eam diuaſtare confitetur : Concinunt hiſce Ioannes de Rupe-ſciſſa Monachus, Ioannes Picus Mirandulanus Comes, Tritemius Abbas, Laurentius Valla ; Lumina Concilij Baſilienſis Cardinalis Arelatenſis & Thomas de Corſellis: Lapides loquitur Nicolaus ille Clemangius, Archidiaconus Baiocenſis, qui iuſto volumine corruptum Eccleſiæ ſtatum liberè depinxit ; neque multò hercle parciùs, Dominicus Epiſcopus Brixienſis, qui etiam-tum libello ſuo titulum auſus præfigere Romæ reformationem : Taceo Ioachimum, Petrum

An. 1350. lib. Vade mecum. In ep. 1500. lib. aduerſ. ement. donat. Conſtant.

Aeneas Sylu. de geſtis Concil.

Ann. 1416.

Ad Pium 2. lib. Refor. Cur. Rom.

Ann. 1400.

Ferrariensem Iurisconsultum, Theodoricos tres, Lyranum, Petrarcham, Gersonem, Euerhardum Episcopum Salisburgensem; Erasmum, Cassandrum, Espencæum, Cardinales à Paulo tertio delectos, inter quos Gaspar Contarenus, Iacobus Sadoletus, Polus nostras emicuerunt, Aluarum Pelagium, Saluanarolam Florentinum, & quem non doctorum, simul & bonorum? Sed & ipse Adrianus sextus Papa, dum Legatos suos instruit, Ecclesiam criminatur, omnia in pessum demutata ingenuè quiritatus. Quid vero? Eccui in mentem venire

Auentin. Annal. l. 7. Osiand. consut. & Costeri.

Io. Mirand. Marsil. Ficil. & Cominæus hunc Propheram nuncup.

Espenc in Tit. Osiand. Papa non Papa.

poteſt tot Diuos Diuaſq;(date veniam Elegantiæ Lipſianæ à Bellarmino malè mulctatæ) Prophetas ac Prophetidas, Pontifices, Cardinales, Monachos, Doctores, iſta in piæ matris contumeliam (quod de Luciferianis olim Hieronymus)temerè confinxiſſe? Dignus ille profecto eſt, cui ſacer hic dolus vſque obſit: Fuit quidem olim Roma, πολις ἁγια, at iam in aliam partem palmam poſſidens עיר תרמית Ezechielis: Ἁγαφολὶς ϛαφὶς ἐϛι: neque tam nimio iure iſtud de ſua Alexandria prædicarit bonus eremita Antonius, quàm nos de Roma hodierna, Væ

Hier. aduerſ. Luciferianos. Eccleſia facta lupanar.

Matt. 4 5.

Ezec. 22 2.

Theocrit. eidyll. xvii.

Hier de vita Pauli.

tibi

tibi ciuitas meretrix, in quam totius orbis dæmonia confluxêre. Quid ergo? Latere quidem nuperos Pontificiorum, deformitas tanta non potuit; quin & nos digito modestè comitérque labes hasce monstrauimus: Ipsi interim quantum indignati? quodque de Apollinari hæretico Ruffinus, Dum contentionis vitio nimis aguntur, & aduersus omne quod quisque dixerit, ire obuij delectantur, iactatione ingenij malè fortis, hæresin ex contentione generarunt. Pulchrè Hieronymus. Solent oculis clausis denegare, qui non credunt factum esse quod

Ruff. hist. l. 1. c. 20.

Aduers. Lucif.

nolunt.

nolunt. Illud igitur planè miſerrimum eſt, vt quæ à ſuis, fœdi ac multiiugis erroris accuſatur Eccleſia, viam ſibi præcluſerit ad veritatis metam redeundi ; & quod ingenuè queritur Franciſcus a Victoria, nec mala ſua, nec remedia ferre poſſit. Dum enim errare ſe non poſſe contendit,& quandam iudicij impeccantiam, (detur Tertulliani verbo venia)Cathedræ ſuæ pertinaciùs vendicat, quæ nunc ſpes reſtat recuperandæ veritatis ? Næ nos modò audaculi ſumus,qui quid contra muſſitare auſi? Prima ſanitatis ſpes à morbi ſenſu & agnitione petatur ne-

Fr. Vict. Reloct. 4. prop. 23.

ceſſe

ceſſe eſt. Celebre eſt illud Epicuri Initium ſalutis notitia peccati: Deprehendas te oportet (inquit Seneca) antequam emendes. Ægrotare ſe non poſſe Roma gloriatur; quid nos iſtic medicinam fruſtra meditamur? Principia hęc doctrinalia (quæ vocat Stapletonus noſter) illa ſunt, à quibus fatalis quædam errandi neceſſitas neceſſariò conſequetur: Quid enim agimus? ſi ab Oraculi Pontificij ſententia (huius enim non tam ſcrinio, quàm ergaſtulo, quod olim faſtidioſe de Ioanne Hieroſolymitano Hieronymus includitur Eccleſia) ita pendent omnia,

Senec. Epiſt. 28

Ibid.

Epiſt. ad Pommachium de error. Io. Hieroſ.

An ſit ſolus Eccleſia?

vt quicquid ipſe dictauerit, ἀναντιῤῥήτως recipi debeat, nec vlla vnquam ratione δίκῃ ἀναῤῥικῷ fieri poſſit, fruſtra mehercle litigamus, fruſtra conuenere tot Synodi (vt verè Eraſmus) fruſtra definiêre; fruſtra nos vel docemus quid, vel diſcimus: Fieri ne poteſt vt facti ducatur pœnitentiâ vnquam, qui peccare ſe non poſſe ſolertèr defendit? Aut ergo euelli ſibi ſinant Pontificij radicitus hanc futilem certè ἀπλανείας opinionem, aut nulla ſperari poteſt ineundæ pacis conſultatio: Hanccine vero ſibi Helenam (quam nimium vſque delicatam habuerunt) facilè

abreptam patientur Transalpini ? Quin Petri non solium modò, sed & census vnà omnes exposcimus, & integram cum vectigali religionem ? Ecquis enim Romanæ (quæ nunc est) fidei apiculus non istinc pendet ? scilicet hoc dato ceciderit profectò Babylon, ceciderit, & in cineres turpiter abierit ; negato autem, vsque meretrix erit illa magna, vsque grauis paci, vsque infensa cœlo: Atqui tam longè absunt ab hac ingenua infallibilitatis explosione, doctores hodierni, vt nulla vnquam tempora æq; nôrint Pontificibus supparasitari : neque enim modo hoc

illi sine Concilio indulserunt Albertus Pighius, Gretserus, Bellarminus, & quotquot sunt vspiam Iesuitæ ; sed & Greg. Valentianus sine cura & studio : Euge Cathedram Petri stabilem, æternam, plenam prodigiosæ virtutis, quam si mihi fas ligneam fingere, abietariò non malo, è quercu Hibernica procul dubio dolatam autumem ; ita nulla illam tangit erroris aranea, quin occidit illicò : Ecce tabulæ, diuina manu exaratæ statim confractæ perierunt ; asserculi verò tui ætatem non sentiunt, nec quo hæreseos, vitio maculantur scilicet : Vibius profectò Rufus

Lib 4. Hier. Eccl. c. 8. Si maturè præcedat. Bell. l. 4. de Rom. Pont. c. 2. G Val. Amelyss. fidei, l. 8. de vi & vsu auctor. Rom. Pont. in fid. Quæst. sext. Respondeo, siue Pontifex in definiendo studium adhibeat, siue non adhibeat, modò tamen controuersiam definiat, infallibiliter certò definiet, atque adeo re ipsa vtetur autoritate sibi à Christo concessa : Add. statim, Eadem fide credere debemus illum quando rem controuersam definit, sufficientem adhibuisse diligentiam.

Xiphilin. Epit. Dionis. Tiberio. Καίσαρος ἐφ᾽ ᾧ ἀεί ποτε ἐχαῖρε ζητα, &c. σεμνύεσθαι ἐφ᾽ ἑκατέρῳ, ὥσπερ καὶ τὴν γυναῖκα ῥίπτων ἢ ἐξ ἐκείνου ἢ ἐξ ἐκείνης ἔσεσθαι.

fus mihi nunc redijuuus est, qui in sella semper sedebat in qua Iulius Cæsar, vxoremque duxit, Ciceronis, de vtroque gloriari solitus, quasi aut propter sellam Cæsar, aut propter vxorem Orator futurus; Omnis nempe hinc à Petro virtus: Bene est reliquos proauorum nihil quicquam contulisse; ne forte Alexander sextus, successores suos in Cynedos, Clemens in sacrilegos, Iulius in sicarios; Benedictus, Gregorius, Syluester in symoniacos; Paschalis, in periuros; Ioanna Moguntina in fœminas, Martinus & Syluester alter in magos, Ioannes vterque in dia-

Quar. Plat. de vitis horum Pontif. Clem. 6. Iul. 2. Ben. 9. Greg. 6. Silvest. 3.

Matt. 2.

Sylu. 2.

Io. 22. & 23.

bolos

bolos incarnatos transmutasset. Ex altera autem parte, quenquamne hominum subire potest spes, eò vnquam insaniæ peruenire posse Ecclesiam nostram, vt sublicium hoc demùm substernat Pontifici Tyberino? Quasi nos latere possit quàm nusquam hoc illis Christus vel præstiterit, vel promiserit: Vbi enim hoc scriptum, vt meritò iocatur Lutherus? An fortè Romæ apud sanctum Petrum in camino quopiam? Dixit quidem Tu es Petrus. At, Tu es Paulus quintus nullus vnquam dixerit: Dixit, Rogaui pro te ne deficeret tibi fides; dixit, &

Luth. aduers. falso nom. Epist.

Vade poſt me Satana, non ſapis quæ Dei ſunt; Doceat nos nunc oraculum illud cathedralitium, quî tandem hæres ex aſſe promiſſi, cenſuram abdicauerit: Etiam, vt temporis veſtigia premamus, quàm non norit hoc ætas ſuccedanea; non Polycrates & Irenæus qui Victori, non Cyprianus qui Stephano, non Chalcedonenſes qui Leoni, non Orientales Epiſcopi qui Iulio, non Conſtantinopolitani Patres qui Vigilio & Honorio cedere noluerunt: ſed & è nuperis, qui vel naſum habuere, vel frontem, Ioannes ille Cancellarius Pariſienſis, Turrecrema-

Bellar. plæroſq; horum recenſet l. 4. de Pontif. c. 2.

ta, Almainius, Alphonſus de Caſtro, Adrianus ſextus Papa, Archiepiſcopus Catharinus, Cardinalis Caietanus, Franciſcus a Victoria, alijque paſſim complures non infimæ claſſis Theologi palam iſtud negare non dubitarunt. Inſtar omnium rationem huius rei reddiderit Alphonſus; Multi Papæ adeo inquit illiterati, vt Grammaticam penitus ignorent, qui fit vt ſacras literas interpretari poſſint? Quaſi nos fugiat, quinam Pontificum Arrio, qui Montano, qui Neſtorio, qui Acacio, qui Monothelitis, qui Saducæis, qui Dęmonibus fauere non dedignati

Alij a Cano loc. c. l. 6. cap. 8. Alph. l. 1. c. 2. contr. hæreſ. Alm. lib. de poteſt. Eccleſ. Adr. 6. in qu. de confirmatione. Cathar. de contit. grat. aſſ. 13. Relect. 4. de poteſt. Papæ.

Alph. de Caſt. l. 1. contr. hæreſ. c. 4.

fuerint, quæ ſibi contraria edixerint, quæ Deo; quamque pertoratam nauim (Hieronymi verbis) debilis ſæpe rexerit gubernator: Quaſi è tam longa Pontificum ſerie, quæ portenta hominum, qui Apotactici, Apoſtaticique olim fuerint, (Platinæ verbis, ac Genebrardi, ſed & Lyrani libentèr vtor) lippis iamdiu & tonſoribus non ſatis innotuerit: Scilicet horum vita fabula mundi, vt Bernardus: Pax ergo hîc nulla, niſi aut illi ἀκέφαλοι, aut nos Romæ mancipia fieri mauelimus. Cedo mihi tamen candorem hunc Pontificium; Fateantur ingenui, vt qui ſe

Plat. in vit. Bened. 4. & Chriſtof. 1. Genebr. l. 4. Sect. 10. Lyr. in Mat. 16

Decret. 93. Diſt. Nulla.

olim

olim in Paradiſum inſinuauerit ſerpens, poſſit aliquando in Cathedram Petri callidè ſurrepere; non minor certè de facto, quàm de Potentiâ lis erit: Sed & huius furfuris alia ſunt, quæ πραγματείαν quandam ſapiunt, Papiſtarum dogmata, non Eccleſiæ magis quàm Rebus-publicis pernicioſa, de gladij vtriuſque iure, de abdicatione Principum, Regnorum diſpoſitione, exautoratione ſubditorum, fruſtratione Iuramentorum, abundè ſatis à Venetis, à noſtris iam pridem ventilata, quæ Chriſtianæ adminiſtrationis libertati, ita palàm aduerſantur, vt qui huic

15. q. 6. Aiius. Man. Nauar. c. 27.

iugo ſe vltro ſummiſerint Principes, Populiue, digni profectò ſint qui ſeruiant: Iſtuc vt trahi poſſe ſperent terræ dominos? (omnes mehercle liberi lubentius ſumus quam ſeruimus ; nedum Reges) aut ex aduerſo, hoc qualecunque iuris remiſſuros Eccleſiæ tyrannos? Nugæ! Nam & illi icti ſapiunt; & hi iamdiu, quod de Georgio Satrapa Ariano Ruffinus, procaciter vi raptum Epiſcopatum gerunt, vt qui magis ſibi iuris dicendi creditos faſces, quàm ſacerdotium miniſtrandum religioſis officijs æſtiment.

Ruff. l. 1. c. 23.

Sect. VI.

Quàm non admittant reconciliationem reliquæ Romanæ Eccleſiæ opiniones.

LArgiamur tamen hæc nobis, quod ipſi profecto nunquam ſunt conceſſuri; Ad imperium enim ſe natam putat illa vetula vrbium mater, & aut ruet, aut dominabitur. Neque mitratus ille moderator orbis, aliud ſibi mauult Emblema, quàm quod Iulio Cæſari iocosè appingit Iulianus (τὸ φωτεῖον) vel quod Alexandro (τὸ πάντα νικᾶν): Apage autem Adrianum Sextum; cuius

Iulian. Cæſare.

tumulo inſcriptum in Baſilica Sancti Petri, Nihil ſibi in vita infœliciùs accidiſſe, quàm quod imperarit: Non deſunt (ſat ſcio) mitioris ingenij homines (ἀμφιδέξιοι Theodoſiani) qui exiſtiment, modò iſta partis vtriuſque moderatiore ſtudio placidè componerentur, ſubinde tutum fore cuique, de reliquis fidei capitibus (modò id ſine ſtrepitu fiat) quidlibet opinari: Manes puto hæretici illius Appellis, cuius illa vox circumfertur, Sat eſt credere in crucifixum: neque oportere omnino fidei diſcuti rationem: Aut quales Leonas ille quondam Conſtantij aulicus, &

Bivius in vita Adrian.

Socr. l. 5. c. 20. & c. 14.

Euſeb. l. 5. c. 13. ex Rodom.

Concilio Seleucienſi Vicarius, qui Patribus de ὁμοουσίῳ (vehementer vti par erat) contendentibus, Abite (inquit) & in Eccleſia nugas agite : Non ſic olim Baſilius, qui (referente Theodoreto) Valentis Imperatoris Præfecto, vnius literulæ veniam ſuadenti, reſpondit, Qui diuinis innutriti ſunt eloquijs, corrumpere de diuinis dogmatibus ne vnam quidem ſyllabam patiuntur, ſed pro his ſi contingat, omnes etiam mortis ſpecies amplectuntur: Non ſic Eleuſius, & Syluanus Epiſcopi orthodoxi, non reliqui illi bone Deus ! quam fidi cuſtodes, &(qui Athanaſio titulus)

Socr. l.2. c.32.

Theodor. l.2. c.27.

Theod. l. 3. c. 9. tulus) πεντάβλοι ἀλήθειας: Quouſq; ſacra permiſerit veritas, comitabimur profecto alacres; ſi quid vltrà, conſiſtimus, recedimus; & quæ duo hæreſeos remedia ſuaſit olim Epiphanius *Epiph. l. 1. initio.* τὸ παρασχεῖν, καὶ μὴ συναμιλλᾶσθαι, ea nos vtraque ſedulo adhibemus. Inexpiabilis quidem & grauis culpa diſcordiæ (vt grauiſſimè Cyprianus) *Cypr. de ſimplic. prælat.* nec paſſione purgatur. Et nos Aten illam Homericam vno inferno dignam arbitramur: Neque tamen iuſtum eſt veritatis precium, concordia; quam redimere quidem nobis fas eſt, vendere piaculo: Age ergo, diſcutiamus ſingula, & quod

fieri ſolet, vbi impar eſt ſupellectili domus, coaceruemus, & quaſi arctè compingamus vniuerſa; Nempe ſat nobis erit in tanta rerum meſſe (quod neceſſe eſt) ἀκροθινιάζειν; & ad compendium verba conferre. Grauiſſimæ Pontificiorum hæreſes, & qualia Origeni olim obiecit Hieronymus, venenata dogmata, quæ moleſtiam & periculum hodiè creant Eccleſiæ Dei, vel nos ipſos (non tamen abſque ratione Dei) vel Deum (non ſine ratione noſtri) ſpectare mihi videri ſolent: Primæ claſſis illa ſunt, quæ circa Iuſtificationem Liberum arbitrium, operum no-

ſtrorum meritum, ſatisfactionem humanam, Indulgentias, Purgatorium, Peccati differentias ordine quodam ſuo verſantur. Hæc mihi primulùm diſcutienda occurrunt.

Sect. VII.

Hæresis Romana de Iustificatione.

AVguſtum quidem eſt (ſi quod aliud) Iuſtificationis caput, vt coactus fuerit olim Caluinus operosè inculcare, vno hoc ſaluo, precium operæ fore de reliquis pertinacius litigare. Vtinam obtineret illud Caſſandri; cuius hæc ſunt: Quod dicitur homines non poſſe iuſtificari coram Deo, proprijs viribus, meritis aut operibus, ſed gratis iuſtificari per fidem, ſemper in Eccleſia probatum, & retentum fuit, & hodie quoq; ab omni-

De vera pacific. contr. Interim.

Conſultat. De iuſtificat.

bus

bus Eccleſiaſticis ſcriptoribus approbatur.

Vtinam illud Thomæ, qui Iuſtificationem tribuit operibus, non ſecundum quòd Iuſtificatio dicitur Iuſtitiæ infuſio, ſed ſecundum quod dicitur Iuſtitiæ Exercitatio, vel oſtenſio, vel conſummatio; pax quidem nobis iſtic alta foret, vereque ſolida: At dum Tridentini patres inhærentem nobis iuſtitiam, formalem Iuſtificationis cauſam comminiſcuntur, fidemque exturbant, ecquis bonus non arma ſtatim meditetur, mortemq; oppetat potiùs, quàm vt auitam fidem inani ſomnio corrumpi patia-

In Galat. & in Iac. 2.

Concil. Trid. Seſſ. 6. c. 7. Si quis dixerit ſola fide, &c. Can. 9.

tur? Eant illi ſcilicet, & quod de ſe Ætius (referente Theodoreto) iactitare ſolitus eſt; ſibi à Deo nunc reuelari quæ hactenus vniuerſis occulta eſſe ille voluiſſet; idem iſti de ſe demùm glorientur: Indignabimur nos interim orbem ſic ludos fieri, qui toties ingeminantem audimus ſpiritum; χωρὶς ἔργων; Ἐὰν μὴ διὰ πίστεως. Ex operibus nulla caro iuſtificabitur. Iuſtificati gratis eius gratiâ: Quorum authoritate victus Arias Montanus, ingenuus author, & (quod de Apollinario Hieronymus) probati laboris, licet dogmatis, in pleriſque (vt tunc ferebant tem-

Rom.4.6. Gal.2.16. Eph.2.8. Rom.3.20. Rom.3.24.

Epiſt. ad Pammach. & Ocean.

pora)

pora) fatui : Conſequitur (inquit) fidem reputari ad iuſtitiam, ei qui non operatur in lege, idque ſecundum propoſitum gratiæ Dei. Veteres reſpicimus? Noſtri ſunt ad vnum omnes : ὁ κατ' ὀφείλημα λῶν ἔργων Baſilius. Nazianzenus τὸ πίς ευσαι μόνον: ſola ſufficit fides, Hieronymus : Homines credendo iuſtificati, Auguſtinus ; concinuntque iſtis reliqui; Epiphanius, Chryſoſtomus, Athanaſius Ambroſius, Primaſius, Choruſq; ille ſacer vniuerſus : ſed quid ego iſta ; cum Index expurgatorius Hiſpanus, clariſſima quędam de ſolâ fidei iuſtificatione teſtimonia, ex

In Rom. 4. 5.

In Pſ. 114. citat. etiam White. cont. Dur. περὶ ἐυτ. Lib. 1 aduerſ. Pelag. & in 3. ad Gal. De Patient. c. 20. & in Pſ. 31. In Anachor. in Ro. 17. hom. & in 1. Cor. ho. 11. Orat. 1. contr. Arrian. De offic. l. 2. c. 2. De Iacob. & vit. beat. 2.

indicibus & textu Chryſoſtomi, Hieronymi, Cyrilli, obeliſco ſuo deditâ opera confixerit; fruſtrà recitârim; præ manibus liber eſt: Ecce Inquiſitores conſcios ſibi, & erroris & fraudis: Quibus occinam ego meritò, quod Arrianis quondam Ambroſius; Literas quidem abolere potuiſtis, ſed fidem non potuiſtis auferre: Plus vos illa litura prodebat, plus vos illa litura damnabat.

in Rom.8. Chryſ.hom.de verbis Pauli, Non ſolum ſed gloriamur in affl. Tom.3. p.945. in epiſt.ad Tit. c.2. Hier.in ep. ad Rom.c.10. Fides ſola iuſtificat; deleatur: ad Gal.2. Cyr.in Eſ.l.4. Orat.5. Habitat Ieſus per fidem in cordibus noſtris.

Sed conciliari hæc forſan quidam autumant, meram verborum litem; Etenim quæ Pontificijs inhęrens iuſtitia eſt, ipſa ſanctificatio eſt Euangeli-

Ambr. de Spir. Sa.l.3.c.11.

cis ; hanc æque omnes neceſſariam ſtatuunt, æque inculcant omnes. Fatemur ; ſed numquid omnes eodem modo, aut ad eundem finem omnes ? Non opinor. Imo, quid iſtis magis ex aduerſo ? Hanc vt cauſam iuſtificationis ſtatuunt Pontificij, Euangelici vt effectum ; vt comitem aſſeclamue Euangelici, Pontificij vt anteambulonem, imo potius vt Parentem : At quid intereſt (inquiunt) dum vtrique totum hoc Deo tribuant ; Quaſi non eodem plane recidat ſoluere pro me precium, & dare mihi in manus quo ſoluam : Neſcio equidem

Exam. pacif. de Iuſtific.

quo-

quomodo hæc ita parum diſſona horum auribus videantur, quæ ſpiritus Dei prorſus ἐ̓ούικατα definiuit. Ei qui operatur, merces non imputatur ex gratia, ſed ex debito : Si per gratiam, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non eſſet gratia ; neque enim gratia eſt vllo modo, ſi non eſt gratuita omni modo, vt Auguſtinus. At iſti ; Ideo ex gratia, quia ex operibus : Non ex operibus ne quis glorietur (inquit Spiritus) at ex operibus, & tamen in Domino quis gloriabitur, inquit Bellarminus. Quorſum vero gloriabitur ? quia iuſtus eſt, quia expers peccati. Præ-

Rom. 4. 4.

Aug. de correp. & gra.

Eph. 2. 8.

dicauerit hoc de ſe forſan Iſiodorus aliquis qui per annos quadraginta peccatum vel in animo ſenſiſſe,& vel cupiditati vel iræ conſenſiſſe vltrò deierauit. Prædicauerit hoc de Gonzaga aliquo Baronius aut Bellarminus; aut de Bonauentura ſuo, fex ſcholæ; in quo ne Adamum quidem peccaſſe ferunt; aut de ſuis Electis Manichæus, vel de ſe denique Priſcillianus, Euagrius, Iouinianus, Meſſaliani; Paulò aliter Ambroſius; Non gloriabor quia iuſtus ſum, ſed quia redemptus ſum: Gloriabor,non quia vacuus peccati, ſed quia remiſſa mihi ſunt peccata. Ob-

Sozr. l. 4. c. 18.

In vita eius.

In Bonauent. non peccauit Adam. vita S. Bona.

Hier. aduerſ. Pelag. ad Cteſiphontem.

Theodor. l. 4. c. 10.

Hier. in dial. aduerſ. Pelag. in præmio.

tinebit alioqui quod in Pelagianis damnauit Innocentius, Quid mihi nunc opus est Deo? Ais, Dedit mihi Deus quo iustus sim: & hoc quidem pulchrum videtur gratiæ diuinæ elogium, primulumq; inscitis auribus allubescit; quod tamen sub specie pietatis, Christum spoliat. Quin ais, Dedit quo me redimam: Eodem enim quo iustificamur, redimimur; (Iustificati eius sanguine) ecce iustificat nos qui & redemit sanguis διαθρόως. Perge vero: Dedit hoc Deus; Nunquid sine te? Istanè vt sine interuentu, sine operatione Liberi Arbitrij

Innoc. patr. Milanis.

Rom. 5 9.

Absurat. Artic. 45.

Iren. de Ptolomæo l. 1. c. 9.

Aug. Tr. 3. in Ioan.

Optat. Mileu. l. 2. Ipse solus perfectus est; cæteri omnes semi-perfecti sumus.

Hier. aduers. Pelag. l. 3.

transigantur; dicant mihi seriò Burdegalenses monachi, dicat Andradius, dicat ipsemet (flosculus Scholæ Pontificiæ) Bellarminus, dicat qui volet, Pontificius: Solius ergo Christi est, quod imputatur, quod inhæret, nostrum est; omnes enim (inquit Augustinus) qui per Christum iustificati, iusti non in se sed in illo: & illud, quia Christi, perfectissimum; & hoc, quia nostrum, debile & imperfectum. Homines nos finxit Deus, non Deos; Matura satis in cœlis perfectio est. Meritò ridet Ctesiphontem Hieronymus, nos Pontificium, O te fœli-

cem, O nimium beatum, ſi iuſtitia quæ iam non niſi in cœlis creditur, apud te ſolum inueniatur in terris. Sat nobis interea eſt defectus noſtros deflere, odiſſe iniuſtitiam: Vera Donatiſtarum vox eſt, Non habeo quod ignoſcas: Claudet nunc ſcenam hanc Bernardus: Non peccare Dei iuſtitia eſt: Hominis vero iuſtitia, indulgentia Dei: Imputare ergo & inhærere non minus diſtant, quàm ab homine Deus, à cœlo Tridentum: Quocirca fateantur illi demùm quod Scriptura, quod Patres, quod modeſtiores ſuæ Eccleſiæ doctores & ſenſerunt,

Optat. l. 2. contr. Donat. Ser. in Cant. & Serm. 4. de ver. Eſa. Reclam forſitan iuſtitiam, ſed non puram, &c.

& veluti communem Eccleſiæ prioris vocem laudarunt, ecce nos iſtîc vnum ſumus : Alioqui quid Deo cum Beliale commercij eſt, quid luci cum tenebris ?

(* * *)

Sect. VIII.
De Libero Arbitrio.

VIcinus huic qui de Libero arbitrio locus eſt. Omittamus leuiora quæque de voluntatis natura. De viribus quæratur ; neque illud in naturalibus, humanis, aut vero moralibus. Tuta ſatis hîc pax, ſilentiumque planè nocturnum, ni fortè verba inter ſe litigent ; & vbi res conuenit quis non verba contemnat, pulchrè Auguſtinus? ſed in ſpiritualibus,& diuinis. Volumus quidem, volumus liberè ; neq; aliter quicquam velle *Aug. de ordin. 2*

poſſu-

Aliud eſt velle, aliud velle bonum. Bern.

poſſumus. Quis negat? nulla heîc determinatio phyſica, vis nulla; ſed velle bonum, bene velle non poſſumus: Liberè credimus; actus enim voluntatis fides; quin & cooperamur gratiæ; neque nos hîc vt lapides inſenſati, quod verè Auguſtinus: ſed vnde hoc? Ex nobiſne, an ex Deo? numquid ex gratiâ, an (quod damnat Arauſicanum Concilium) per vigorem naturæ, id demùm quæritur. Vtriſq; perplacet illud Auguſtini; Liberè velle opus naturæ eſt, benè velle gratiæ, malè velle, corruptionis: ſed (miſerum me) non magis aſtuti ſunt iſtîc

Tridentini, quàm Ieſuitæ inconſtantes. Adhuc tutum eſt quod è Ruardo ſuo Bellarminus, Opus pium quatenùs opus ab arbitrio eſſe, quatenus pium à ſola gratia, quatenus opus pium, ab arbitrio & gratiâ. Illud vero ingenuum, planeque Euangelicum, quod contra ſuos Catholico-Pelagianos docet, In rebus quæ ad Pietatem & Salutem pertinent, nihil poſſe voluntatem humanam abſq; auxilio gratiæ Dei: Vox Iacobi eſt; Conſta tibi modò, Bellarmine, diſpereat qui contra ierit. Pergo ſperare & legere: En quid libro plane eodem deinceps

Bell lib. 6. de Grat. c. 15. p. 10

Lib. 6. de Grat. c. 4. In titulo.

occurrit,

Lib.6.c.15.resp. ad sec.

occurrit, Conuersionem esse in potestate Liberi arbitrij, quoniam potest semper conuerti, quando voluerit; sed & illud; Ante omnem gratiam habere nos Liberum arbitrium, etiam ad opera pietatis & supernaturalia. Ante omnem? Etiam præuenientem? Quin saniores edit recognitiones Cardinalis? Non præuenit ergo nos nunc Deus (quod Augustinus olim) vt velimus, sed nos Deum præuertimus, quia volumus. Sed ne nimis crassè istud; Ligata quidem est libertas, & sic se habet, vt potentia videndi absente specie sensibili; Liberè videre possu-

L.6. de Grat. c. vlt. sent. 1.

Aug. de corr. & grat. Nolentem præuenit vt velit, volentem subsequitur ne frustra velit.

mus, abſente obiecto ; liberè velle poſſumus, abſente gratia; Dicat mihi nunc Bellarminus; Numquid vel ad malum liberiores ſumus? Adeone delirauit vnquam Pelagius? Malum velle poſſumus, neque niſi à iudicio practico ſub falſa ſpecie determinatum, volumus tamen: ſed faxo hoc illi indultum. Quale vero eſt hoc Dei auxilium? Præuenire, inſpirare, excitare, adiuuare Dei eſt, inclinare voluntatem noſtri eſt. Quomodo nunc non plus nobis debemus quam Deo? Quid hoc aliud eſt quàm Pelagianum illud toties ab Auguſtino damnatum, ita liberum

Aug. epiſt. 46. & 47.

arbi-

Hier. ad Cteſiphontem.

rere meum eſt, ſed abſq; Dei ſemper auxilio non erit meum, ſcitè Hieronymus : Sine me nihil poteſtis (inquit Chriſtus) imò ne cogitare quidem,

Epheſ. 2.

inquit Paulus. Quid nos iſtic ?

Coloſſ. 1. & 3.

Non mutili ſed mortui in peccatis. Creanda ergo in nobis influxu ſpiritus vita noua, quę non erat, non excitanda quæ

Pſal. 51.

inerat : iuxta Pſaltis illud, Crea in me cor mundum, non excita : ſed neque huic adhuc locus : Deſtruendum cor prius,

Ezec. 11. 36.

indendum aliud ; Auferam cor lapideum, dabo carneum, inquit Ezechielis ore Deus. At forſan (ais tu) diſpoſitis à ſe priùs paratiſque : Imo verò

non parum reluctantibus φεύγ-
ματα σαρκὸς ἐχθρᾶς: At ſunt inimicitię
quædam inteſtinæ, quæque ſe
nunquam exerant. Ecce vim
publicam, οὐκ ὑποπτεύεται: At pare-
bit fortaſſis aliquando; Nec
illud; οὐ δύναται: Ecce rebellem
vſque Deo condicionem: Quę
hîc ad bonum propenſio eſt?
Quæ exequendi poteſtas? Sa-
crificent ſibimet (quod Seia-
nus olim ſolitus eſt) ſi volunt,
Pontificij: Ruat profecto cœ-
lum; nos iſta nobis arrogare
quæ Deo ſoli ſacra quadam
ἀκοινωνησία competere deprehen-
duntur, nec audemus, nec poſ-
ſumus. Tutum quidem eſt
Pontificijs ad nos (vbi lubet)

Xiphil. Epit. Dionis.

accedere : nobis ad illos deſcendere abſque horrendo animarum præcipitio non licet. Teſtetur G. Caſſander ; Teſtetur (ipſo teſte) Bonauentura ; Hoc (inquit) piarum mentium eſt, vt nil ſibi tribuant, ſed totum gratiæ Dei ; vnde quantumcunque aliquis det gratiæ Dei, à pietate non recedet, etiamſi multa tribuendo gratiæ Dei, aliquid ſubtrahit poteſtati naturæ, vel liberi arbitrij ; cùm verò aliquid gratiæ Dei ſubtrahitur, & naturæ tribuitur quod gratiæ eſt, ibi poteſt periculum interuenire. Hæc ille : Nos autem totum gratiæ tribuimus, Pontificij aliquid

Conſultat. Caſſ. 1.

naturæ ; & quod illi naturæ, nos Deo adſcribimus : Quod ergo piarum mentium eſt, id nos facimus, dicimuſque ; illi quod à pietate recedit, & cum animarum periculo (vel Bonauentura teſte) coniunctum eſt.

Sect. IX.

De Merito.

BAsis Iuſtificationis Pontificiæ, libertas eſt voluntatis: Iuſtificationis autem parietibus ſuperſtruitur meritum: De voce nulla lis erit: Sanctis Eccleſiæ Patribus non malè ſonuit (noſtris omnibus vltro ſuffragantibus) nomen, quod poſteri miſerè vitiârunt: De re, lis erit æterna: Pollicemur & nos quidem bonis operibus mercedem, quinimmo æternam: Verum illud verbum Iudæorum, Qui laborauit in veſpera, comedet in ſabatho:

Bucer cit. à Caſſandr.

Cypr. l. 3. ep. 20.

Petr. Chryſolog. Ser. 43. & 83. & Ser. 116. Salutem per veniam, vitam per ſolam ſperare gratiam, &c.

Pollicitus enim eſt, præſtabitque Deus; qui tamen coronat nos in miſericordia & miſerationibus (vt verè Pſalmiſta:) non (vti Pontificij) ex ipſo rigore iuſtitiæ; non (vt Andradius) ſecundum operis debitum: Ex gratuito Dei dono, non ex noſtris meritis, cordatè Caietanus: ſed & ex iuſtitia (ſi quis mauelit) ratione pollicitationis ſuæ, non ipſius operum dignitatis: Iuſti hominis opus in rei veritate; valorem condignum habere præmio cœleſti (quod ex profeſſore illo Anglo-Duacenſi refert Philoponus noſter Mortonius) & conuenientem habere pro-

Conc. Trident.

Orthod. Expl. l. 6.

Com. in Gal.

Weſton. de Tripl. hom. offic. l. 2.

portionem æqualitatis & dignitatis cum præmio ipso vitæ æternæ quod Petrus, idque in seipso absque vlla meritorum mortisue Christi ratione, quod non erubuere Suarez, & Bayus, nobis blasphemię proximum merito videri solet. At vero (quod moderatiores Papistæ præ se ferunt) meritum hoc nostrum meritus est Christus; nec alia quidem opera hoc sibi vendicare possunt, quàm quæ in Deo facta; vt loquitur Andradius; quàm tincta Christi sanguine, vt paulo elegantiùs nuperi Pontificiorum: Quid est nisi hoc sit fucum facere, glaucomam ve ob

Pronoc. pro test. l. 2. c. 11.

Com. in Ro. 6.

Tom. 1. in 1. D. 3. d. 11.

De merit. op. l. 1. c. 9.

oculos

oculos obijcere imperitis? Peccata noſtra Chriſti ſanguine tincta legimus, non merita: Meruitne vero Chriſtus vt perfecta ſint quæ facimus? Quomodo ergo ita claudicant vel optimorum opera? Meruitne, vt dum imperfecta ſint, adhuc tamen mereantur? Quæ hæc Deo iniuria eſt? quæ terminorum contradictio? En modo tot Seruatores, quot bonos. Quæ facio mea ſunt, mea ſunt quæ mereor, quiſquis vel facere dederit, vel mereri: Claudo quiſquis equo inſederit, non poteſt non incertis, impeditiſq; greſſibus promoueri. Superbos vero ſuorum o-

perum æſtimatores, Pontificios, qui quæ ipſi fecerint, condigna cœlo venditent. Quibus nos merito, quod olim Aceſio Nouatiano Conſtantinus ; Erigite vobis ſcalas Papiſtæ, & ad cœlum ſoli aſcendite : Quis ferat notatiſſimum illud Bellarmini ; Homo iuſtus duplici titulo ius habet ad eandem gloriam, vno ex meritis Chriſti, ſibi per gratiam communicatis, altero, ex meritis propriis : contra quàm ſpiritus ſanctus, Stipendia peccati mors ; donum autem Dei vita æterna. In quæ, paulò ſanctiùs Cardinalis alter, Caietanus, Non dicit quod ſtipendia iu-

Socr. l. 1. c. 7.

Rom. 6. ad fin.

Caiet. Com. in 6. ad Rom.

ſtitiæ vita æterna, ſed donum Dei vita æterna ; vt intelligamus non ex noſtris meritis, ſed ex gratuito Dei dono, aſſequi nos pro fine vitam æternam : propter quod & ſubdit, In Chriſto Ieſu Domino noſtro : Ecce meritum, ecce iuſtitiam, cuius ſtipendium eſt vita æterna, nobis autem donum, ratione ipſius Ieſu Chriſti. Hæc Caietanus : Quid planius vel Lutherus, vel Caluinus, vel quis alius Euangelicorum ? Quàm imperfecta in nobis, & munera Dei & noſtra opera clamitat vbiq; Scriptura ? Et ſunto quidem illa gratiæ munera ſuis numeris

abſo-

absolutissima, at nostra non sunt; sunto opera; at nimium debita sunt. Si vero debita Deo, quæ nobis inde merces debetur transcendentis gloriæ; Ecce nos & serui, & inutiles: ἀνάξια inquit Deus; sunt condigna, regerunt Pontificij: Ephes. 2. Gratia seruati estis per fidem, idque non ex vobis (inquit Deus.) Gratia quidem, sed tamen ex nobismet, Pontificij. Quæ hæc insolentia est? Accersant nunc sibi scilicet vltroneam paupertatem monachi; qui spirituales diuitias, supra quod Ezekias suos auri aceruos, tam nimium ostentant. Hier. Epitaph. Fabiolæ. Verè Hieronymus, Difficilius

arro-

arrogantiâ quàm auro caremus & gemmis: His enim abiectis, interdum gloriosis tumemus sordibus. Puduit certè scelestæ huius arrogantiæ Greg. Ariminensem, puduit Durandum, Pighium, aliosq; modestioris ingenij Theologos; vtinam æque puderet Iesuitas, æque Tridentinos, horumque lictores Inquisitorios: At illi ab alijs piè ac veraciter dicta, perfidiosè expunxerunt: Confulatur Index Madriticus. Ex libro cui inscribitur Ordo baptizandi cum modo visitandi, impresso Venetijs anno 1575. Deleantur illa; Credis non proprijs meritis,

Ind. expurg. pag. 149.

Ex eod. libr. fol. 34. ad medium.

ritis, ſed paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti virtute & merito ad gloriam peruenire? Et paulò poſt. Credis quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus pro noſtra ſalute mortuus ſit: & quod ex proprijs meritis, vel alio modo nullus poſſit ſaluari, niſi in merito paſſionis ipſius. Nimirùm (quod de Origenis erroribus Hieronymus) hi ſcorpiones & colubri veterum, inter quos incedendum fuiſſet lectori, ni incolumitati noſtræ ſtuduiſſet probè Senatus Inquiſitorius. Quæ nunc ſpes iſtic concordiæ? Niſi ipſi (quod tutiſſimum aſſeruit Bellarminus) relictis

Hier. lib. de libr. Orig. περὶ ἀρχῶν.

propter non tam incertitudinem, quàm imperfectionem iuſtitiæ, & periculum inanis gloriæ, ſuorum operum meritis, fiduciam totam in ſola Dei miſericordia, & benignitate reponere,& velint & doceant.

(* * *)

Sect. X.
De Satisfactionibus.

AFfinis eſt merito ſatisfactio : & reuera quaſi ſurculus quidam, ex eadem radice ſuppullulat : quâ nihil vnquam fingi potuit in Chriſti merita contumelioſius : Nec diſplicuit patribus vocabulum, nec illorum ſenſu, nobis. Illud modò fas monuiſſe ; Incautas καταχρήσεις vocum, magno Eccleſiæ malo, rerum induxiſſe confuſionem ; vti econtrà (verè Tertullianus) Fides nominum ſalus proprietatum: Nihil nobis iſtic cum ciuili ſa-

Tert. de præſcript.

tisfactione, nihil cum Eccleſiaſticâ : De qua Lutherus non incommodè, vel Caſſandro iudice ; Eccleſia mater pio affectu prȩuentura manum Dei, caſtigat filios ſuos ſatisfactionibus quibuſdam, ne incurrant flagella Dei : Canonica hæc quæ plærisque dicitur, nimis profectò iam diu vtrinque exoleuit. Quin & nos pœnitentiam à noſtris neceſſariò requiri, & exercitia quæque ſalutaria, veluti fructus ἄξιους τῆς μετανοίας, vel ad rauim vſque ingeminamus : Non quòd precium aliquod dignum & ſufficiens diluendis peccatis offerri poſtulemus (vt verè Caſſander)

Conſult. cap. de ſatisf.

Satisfactio pœnitentialis nihil aliud eſt quam conatus infectum reddendi quod factum eſt. Alphon. viruef. aduerſ. Luther.

der) ſed quòd officia illa præſtari debere doceamus, quæ Deus à peccatore, cui filij ſui ſatisfactionem impartiri velit, requirat. Iſta ſatisfactiones appellent, condonamus: Sed poſt abſolutiſſimam Chriſti paſſionem remanere quaſdam pœnarum reliquias, à nobis ſeu iſtic ſeu in Purgatorio, eo animo luendas, vt iuſtitiæ diuinæ ex hinc ſatisfiat, ſiue illæ à Deo, ſiue à ſacerdote, ſeu denique à nobis (vt diſtinguunt Tridentini) imponantur, ferre nec debemus, nec poſſumus. Quicquid enim illi operosè diſtinguant, fieri non poteſt, quin ſacrilega horum

opinio, verè ἱλαστικὸν Christi sacrificium, imperfectionis cuiusdam insimulet. Consistere posse (sat scio) contenduntsatisfactionem vtramque διανθρωπικὴν, & humanam : Quarum alteram Bonauentura plenam, semiplenam alteram appellauit : Et hæc verba quidem sunt ; sed dicant mihi sophistæ; Quod plenum est,annon continet in se quod semi-plenum ? Aut quid hoc opus vbi illud suppetit ? quicquam ne denique addi potest perfecto ? At hæc duo cautiores quidam nec opponi fortè volunt, nec subordinari: Pudet enim dicere quid Suarez, quid Duran- *Cit. Cass.*

dus, & alij craſſiores Pontificij, hac de re diſſeruerint. Illud (ſi mauolunt) teneant (quæ tamen non à Cardinale modo, ſed & à tribus etiam Pontificibus vapulat opinio;) hominum ſatisfactiones applicare ſolummodò quod Chriſti promeruê e: Sed neque hoc illis effugium: Chriſti enim ſatisfactio (vti ipſi docent) æternam pœnam ſpectat, non temporalem: Quomodo igitur vel ſemel cogitari poteſt, nos ſatisfactionibus noſtris efficere, vt quod ad æternæ pœnæ expiationem deſtinatum eſt, temporali diluendæ inſeruiat? quare vero nos iſtud po-

Bell. de Indulg l. 1. c. 4. Pio 5. Greg. 13. Clem. 6. &c.

tiùs effecerimus, quàm ipſe Chriſtus? ſed & quàm iſtud abſurde? vt qui minas pro nobis largâ manu ſoluerit, denariolos quoſdam nobis (è tam tenui peculio) numerandos reliquerit. Quæro autem; Nunquid aut non potuit, aut fortè noluit Chriſtus temporales haſce pro nobis pœnas ſubire? Non potuiſſe, impium eſt; noluiſſe, audax & illiberale. Vbi reſtrictio vlla eſt? aut qui fines huius miſericordiæ? Culpa remittitur (inquit Conciliabulum Tridentinum) non condonatur pœna: Nunquam hoc dixerit Orientalis Eccleſia, quæ ſtrenuè ſe ſem-

per huic errori oppoſuit: Quale vero hoc opprobrium eſt infinitæ condonantis miſerationi? quale & iuſtitiæ? Cui debetur pœna niſi culpæ ſoli? Vnquamne pœnas inflixit Deus indebitas; ſæpe quidem quas meruere peccatores, quaſque illis meritò interminatus eſt, remiſit, nullus vnquam quas remiſit, repetijſſe comperitur. Punit nos herclè Deus (caſtigat potiùs) ſæpe etiam fortaſſe ſeueriùs, vel poſt remiſſam delicti: non quo ſibi de nobis ſatisfiat (nam quî illi ita cordi eſſe poteſt, nobis vt ſit malè?) ſed quò nos ſibi conformes efficiat,

quò emendatiores. Nihil nunc vindice manu nobis imponit Deus, ſed paterna : Patimur nos iſtîc, ergo, non ſatisfacimus : ſolius hoc æterni Sacerdotis eſt, Sacerdotij æterni : neque minùs quàm perſona ipſius, Angelis Sanctiſue communicabile : Et fecit ille quidem quod ſuum eſt ; redemit nos ex τῆς κατάρας τε νόμε : Legalis autem pœnæ pars vltio temporalis : Nobis ergo dextras iſtic coniungere perfidioſum hercle foret, planeque proditorium : Quod ſi noſtris ſeu cruciatibus, ſeu bonis operibus (quantumlibet etiam pœnalibus) hoc fieri non poſſe

conſtet, quantò minùs aliorum? Nemo non ſanctorum, iure vſurpârit illud Virginum prudentiorum, οὐκ ἐφκεσεν ἡμῖν καὶ ὑμῖν. Sed non neceſſe habet conuinci, quod ſua ſtatim profeſſione blaſphemum eſt, pulchrè Hieronymus.

Matt. 25. 9.

Hier. aduerſ. Cteſiphont.

Sect. XI.
De Purgatorio.

EX ſatisfactionum opinione pendent & Purgatorij fabulæ, & Indulgentiarum: lepidæ profecto ambę, & iambis non indignæ: Quo de vtroque opportunè mihi ſuccurrit illud Lutheri σκωμμα μαισωνικον, è Propheta excerptum: Domine, non poſſum veſci ſtercore humano: Quod ſi modò dubitanter & problematicè Purgatorium ſuum Eccleſiæ propinaſſent, facilè quidem nobis eſſet, conniuere: haud ſcio interibi, ſpleniſ-ne

potius negotium eſſet, an vi-
ſcerum ; riſu ne dignius, an
miſeratione : ſed cùm ad Ca-
tholicam fidem pertinere do-
ceat Bellarminus, ſcituque
omnino neceſſarium velit
Roſſenſis, non poſſumus her-
cle non indignari : Scripturæ
quàm iſtuc miſerè detorque-
antur, diſpeream niſi nouen-
nes pueri facilè poſſint perſen-
tiſcere. Quod de ſui tempo-
Hier. Paulin. ris hæreticis Hieronymus, Ad
ſenſum ſuum incongrua ap-
tant teſtimonia : quaſi grande
ſit & non vitioſiſſimum do-
cendi genus, deprauare ſen-
tentias, & ad voluntatem ſu-
am ſcripturam trahere repug-

nantem.

nantem. Nec alia certè fide Antiqui : E quibus Origines, Ambroſius, Hilarius, Lactantius, Hieronymus purgatorium aliud, Auguſtinus incertum fluctuanſq;, reliqui prorſus nullum ſomniârunt : Fallor : Platonem ſententiæ huius patronum laudant Euſebius & Auguſtinus. Homerum vero & Virgilium quis neſcit? Gregorij demùm æuo flagrare cœpit hic ſacer ignis: & ex illo, Alcorani fide non parum auxit. Hoc illud eſt quod Roſſenſis noſter ingenuè, flammam hanc ſerò Eccleſiæ cognitam fuiſſe : Nobis verò extorqueri è manibus non po-

Euſ. de prep. Euang. l. 1. c. vlt. Aug. de Ciuitat. Dei, lib. 21. c. 13. qui & ibid. Virgil. citat.

teſt

teſt illud Pauli ; Cùm terrena hæc domus fuerit diſſoluta, habere nos in cœlis ædificium

2.Cor.5.1. ἀχειροποίητον ; Quando autem illud (ταν) Pauli ? Ioannes in-

Apoc.14.13. terpretabitur, ἀπάρτι ἀποθνήσκοντες ; Quando demum illud ἀπάρτι ? Hodie inquit Chriſtus ; vel ab ipſo animæ egreſſu : Commendent animas ſuas Deo, inquit Petrus ; ſed quid inde ? Quod extinguet prorſus commentitium hunc ignem, commentitius ille Salomon (Pon-

Sap.3.1. tificijs genuinus) Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. Ecce vel animas abſque purgatione, vel purgationem abſque dolore.

At quid nos iſta moramur? Agedum: Coeant in vnum Pontificij doctores: Conueniant inter ſe de ſitu ſui Purgatorij, de cruciatibus, de ſubiecto, de duratione, de tortoribus, de animarum inibi detentarum conditione: & dein noſtrum poſt-illâ aſſenſum præſtolentur: Interea temporis, quin liberum nobis ſit cum Suarez vagis defunctorum manibus non credere niſi metaphoricè; & non minus Purgatorium illud plebeium denegare, quàm Bellarmino aliud nouum admittere nobile ac ſenatorium.

Tom 4. in Tho. d.46.

Bellar. de Purg. l.2.c.7.

Sect. XII.
De Indulgentijs.

REum est Indulgentiarum Purgatorium, latente Rossensi. Vtrunque peperit superstitio, aluit auaritia. Leuiore manu istas tango. Diu est ex quo ingenuos quosque Romæ alumnos puduit huius piæ fraudis. Amo hîc Cassandrum, qui sic modestè, & verè: Pœnarum Canonicarum imminutio, & relaxatio, olim Indulgentia dicebatur, quæ hodie ad priuatas quasque satisfactiones traducta est, & ab Episcopis, ad solum Roma-

num Pontificem, plenum Indulgentiarum tribuendarum, ius delatum : circa quarum vsum & praxin, optimi quique correctionem & moderationem fieri desiderarunt, vt quæ parùm dextrè tractatæ, huius dilacerationis Ecclesiæ præcipuam occasionem dedêre. Hîc optandum esset, vt Pontifices publicæ paci aliquid concedant. Hactenus Cassander : Cui etiam concinit Polid. Virgilius ; nigro carbone dignior vterque, quàm bonus ille Rossensis quem malè notauit Valentianus : Nec detuere è suis (Bellarmino teste) qui & Thesaurum Ecclesiæ, & Indulgen-

Gr Val. de Indulg. c. 4.

tias in discrimen vocarint; nec defuerunt, qui vel esse, vel prodesse audacter negare ausi: Et sane, quis non nimiùm philtris illius meretricis ebriulatus, ferat, vt cùm imputatio meritorum Christi ad peccatoris iustitiam, nobis à Deo facta, passim inter illos deridiculo sit, merita tamen & passiones hominum sanctorum, è communi quodam thesauro ad leuandas animarum pœnas ab homine imputentur? Quis ferat vt mortalium aliquis satis superque faciat Deo? quis ferat prodigas Indulgentiarum concessiones, & nundinationes turpissimas? quis ferat

precularum quarundam ſupinæ obmurmurationi (neque enim opus eſt, ſi Caſuiſtis credimus, vel intentione animi, vel deuotione) conceſſam à Ioanne 22. annorum decies centenorum millium Indulgentiam? quis ferat (cùm non vltra mundi conflagrationem ſæuire hanc flammam poſſe autument) vno tamen libello paulò minùs quàm annorum vndecies mille millenorum Indulgentiam, credulis, deuotiſque animis offerri. Quid multis? præ manibus mihi eſt liber manuſcriptus, membranaceus, carie tineiſque eroſus, in quo (præter alias abſurdiſ-

Horæ. B. Virg. Stat. Rom. rithmic.

Horæ. B. Mar. Virg. ad vſum Sarisb.

simas blasphemasque pollicitationes) vni perbreui oratiunculæ facultas datur, infernales pœnas (recitanti fortè debitas) in purgatorias commutandi; post-modùm vero purgatorias, in summa cœli gaudia. Consuluisset sibi probè Bellarminus, si quod alijs quibusdam visum fatetur, ipse suo probasset calculo, bullas hasce non à Pontificibus datas, sed à quæstuarijs potius ἀγοραίους confictas: sed quis candor Iesuitis? quamque senex Psittacus, (quod ille olim) nescit ferulam? Quis ferat inhumanam hanc περιποίησιν, ditiores vt loculis redimere pos-

De Indulgent.

sint

ſint ſacrum hunc Eccleſiæ theſaurum, animaſque ſuas & ſuorum è diro hoc carcere nummis liberare, dum indigentiores quique, abſq; omni ſpe veniæ, maturæve relaxationis, ad extremum vſque diem torqueantur? Denique, quis ferat vt cum penes Chriſti Vicarium ſit, miſeras animulas ab igne cruciatorio (quem ſola æternitate ſuperare dicitur infernus) euocare, ſinat eas tamen vſq; eiulare, ac torreri crudeliſſimè, nec omnes theſauri ſui cumulos (tot captiuorum ſpirituum ſpirituale precium) pia manu profundat. Infœlix (quod de diuite Ambroſius) cuius in

Ambr. de Nabothe.

potestate est, tantorum animas a morte defendere, & non est voluntas. Quorsum illi indulsisset Deus hanc Indulgentiarum potestatem, in alijs beneficam voluisset; & vbi Paterfamilias largus est, dispensator non debet esse tenax. Porrigat ilicet hasce siliquas porcis suis, Circe illa Romana.

Chrys. vel author operis imper.

Sect. XIII.
De Distinctione Peccati Mortalis & Venialis.

PRæ se quidem ferunt Indulgentię notissimam peccati mortalis & venialis discriminationem: quam nec Deus admittere vnquam voluit, nec ipso reclamante, Euangelici. Gradus esse quosdam mali, agnoscimus nos æque ac docemus; vt meritò hic Campiani, Duræi, Coccij, Burdegalensium, qui Stoicæ cuiusdam, & Iouinianicæ paritatis opinionem nobis exprobrârint, & fidem, & frontem desideremus,

etiam deſideràrit ante nos Bellarminus: Atrociora quædam ſunt alijs delicta, lætifera tamen naturæ ſuæ malignitate vniuerſa; vt e venenis, quædam lentius, mitiuſque, celeriùs quædam, & impetuoſiùs enecant; mortem tamen accerſunt omnia. Sed & ratione immenſæ Dei miſericordiæ, quin & ſubiecti verè fidelis, ac pœnitentis habitâ, nullum non peccatum (Prudentij verbo) veniabile; ipſius vero ἀνομίας nullum non æterna morte digniſſimum. Omne peccatum vipera eſt; nulla vipera non morſu interimit, modò ipſam beſtiolæ naturam ſpe-

ctes ; at ſiqua fortè in Pauli manum inciderit, in ignem inulta excutitur. Nemo minus fugiat noxium animal, quòd incolumem Apoſtolum intuetur ; Pariter ſe habet fideli peccatum. Symbolum eſt Ioannis, Peccatum omne ἀνομία: 1.Io.3.4.
Symbolum Pauli, ὄψωνια peccati Rom.6.
mors. Conijciantur hæc duo ; naturalis peccati venia euaneſcit. Rhemenſes noſtri (acuti *In* 1.*Io.*3.
homines) conuerſionem propoſitionis non minùs ferunt, quàm ſuam : Eſt quidem (inquiunt) omne peccatum ἀνομία, ſed non omnis ἀνομία peccatum. Conuertit ergo ipſemet Apoſtolus πᾶσα ἀδικία ἐστὶν ἁμαρτία. Omnis

Com. in locum.

autem ἀνομία, ἀδικία eſt, teſte Auguſtino; Regula enim iuſtitiæ lex; præuaricatio ergo legis iniuſtitia; Sed & ipſum nomen os illis planè obſtruit; Quomodo enim peccatum vniuocè vel veniale, vel mortale eſt, ſi veniale, peccatum non eſt: Peccati vero ſtipendium mors. Quòd ergo ogganniunt Pontificij, mereri in ſe veniam peccatum hoc (niſi meritum κατάχρησικῶς ſolummodo

τὸ ἐπιτυχεῖν.

conſecutionem interpretemur, cum Stapletono) Quòd Bellarminus & Nauarrus venialia non eſſe contra, ſed præter legem, Quod Franciſcus à Victoria benedictionem Epiſ-

Fr. à Vict. Sum. Sacr. Pœnit. nu. 100. p. 63.

copi,

copi, orationem dominicam, tunſionem pectoris, aquam benedictam, & ſimilia, ſine quocunque alio motu bono, ſufficere ad venialia remittenda, ita nimiùm ab omni & pietate, & iuſtitia videtur abhorrere, vt nobis neceſſum ſit, ab his naturæ, imo peccati lenonibus æternùm diſſentire: Vetus illa regula eſt, & æque profecto vera: Facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi: ſed & (bone Deus!) quæ illis audiunt vulgo venialia? Ebrietas, adulterium, irati hominis blaſphemia, auaritia; quin & furari, mentiri, maledicere parentibus (quanta flagitia?)

Decr. 23. q. 4. eſt iniuſta.

Petr. Alagona Comp. Manuel. Nauarri. pag. 91. p. 267. p. 140. p. 191. p. 52. p. 100. Adulteria, & alia leuiora peccata. Pontificale.

istuc accenseri solent: Insignitè sit improbus oportet, qui istanc licentiam non perhorrescat. De istis vaticinatum puto Socratem historicum dum ait; Nonnulli scortationem rem quidem indifferentem arbitrantur, sed tamen de diebus festis tanquam de vita decertant. Mitto quæ περὶ τὰς πορνικὰς ἁμαρτίας (vt appellat Chrysostomus) nomine, re, condicione, ac pœna, vtrinque non leui verborum lite, (vt Cassandro visum) disceptari solent. Nec attingo Euangelicam votorum perfectionem, nec periculosissimam temerè vouentium seruitutem, nec incom-

Socr. l. 5. c. 21.

moda monachatus ; quæ tot ac tanta ſunt, vt Delecti illi à Paulo tertio Cardinales vnanimiter pronuntiarint, Conuentuales Ordines abolendos putamus eſſe omnes; quod ad ipſam tamen vitæ conditionem attinet, fiat modò quod monent Caſſander, & Clingius ille Franciſcanus ; remoueatur falſa opinio, & præpoſtera fiducia, ne in his operibus fiducia collocetur, quæ in ſolo Chriſti merito collocanda eſt, nec quis inde putet ſe promereri iuſtitiam, & remiſſionem peccatorum, & gratiam ; addo etiam, abſit otium, ſuperſtitio, & neceſſarij

Oſiand. Papa non Papa.

liga-

ligaminis imperium, nos non adeo improbandam iudicamus. Nec alia putamus collegia noſtra, quàm ſacratiora quædam ἀσκητήρια, in quibus iuxta Pelagij Papæ præceptum, ſactis Dei ac Eccleſiæ muneribus obeundis maturè inſtrui, & aptari poſſimus. Talia fuere & veterum monaſteria; vt vel ex vna ædicula, decem in Clerum emiſiſſe Auguſtinum, author ſit Poſſidonius.

Poſſid. in vita Aug.

* *
*

Sect. XIV.
De Canone Scripturæ.

NVnc demum (ne nimius ſim) ab his quæ noſmet-ipſos non obliquè ſpectare mihi viſa ſunt, feſtino ad ea, quæ Deum ipſum propiùs attingunt, haſtamq; in cœli terminos minaciter conijciunt. Ea vero ſiue Scripturam verbum Dei θεόπνευστον; ſeu Chriſtum, verbum ἔμψυχον, ſeu deniq; cultum diuinæ maieſtati debitum reſpiciunt.

Et ſcripturæ quidem dica triplex impingi ſolet, eaq; profecto grauis, grandiſq;. Prima

aucti canonis, ſecunda negatę ἀυταρκείας, tertia ſuſpenſæ ab Eccleſia authoritatis: Corruptiſſimam enim ſacrarum literarum verſionem Tridentinis vnicè authenticam (de qua, iure bono Reuchlinus Hieronymi veſtigia premens, Hebræi fontes, Græci riuos, Latini paludes bibunt) ſciens prudenſque prætereo. Inprimis quis ferat ἐπίβλημα ἐξωθεν ἀγναφε adſui panno veteri? aut quid hinc niſi χεῖρον ῥῆγμα? Quis ferat vt contra Hebræorum fidem, contra Melitonis, Cyrilli, Athanaſij, Origenis, Hilarij, Hieronymi, Ruffini, Nazianzeni clariſſima teſtimonia, contta Doctores

Hier. aduerſ. Heluidium.

Reſenſuimus hæc largius Præf. ad pacem Romæ. Ep. ad Oneſ. cit. Euſ. Cyr cat. 4. Ath. in ſynopſ. Or. cit. ab Euſ. l. 6. & Præf. in Pſ. Hier. Prol. Gal. Ruf. Symb. Naz. in Carm.

medi-

medioxumos nuperoſque vel ſuos; ſex integri libri ſub anathematis pœna, Deo ipſi eiuſque Eccleſiæ à Tridentinis paterculis imperioſius obtrudantur? quorum etiam aliqui magicas præſtigias, alij ἀυτοροείας, mendaces plane fabulas alij, alij ritus ethnicos, alij denique crudelia facinora, non ſine publico quodam applauſu lectoribus propinent. Iſtos quidem candidè (vt ſæpe ſolet) Caietanus (Hieronymum ſecutus) in Canonem voluit à veteribus adſcitos non fidei ſed morum: Et certè Syracidis, fictitijque Salomonis, & Eſdrę præcepta plæraque non pa-

Seſſ. 4. Decr. de ſacr. Scr. pro. mulg. 8. Aprilis, &c.

In fin. Com. Vet. Teſt.

rùm|

rum redolent ſapientiæ: At quales obſecro ab hiſtorijs hiſce mores, vel à Catechumenis(ad quos relegabat iſtos Athanaſius) ediſci, imbibique poſſunt? Verè ego de iſtis dixerim,quod Chius ille ſeruus, de Domino ſuo vinum vendente alijs, epotante vappam; Cum adſunt bona, quærunt mala: Sint verò hi (quantumuis olim fatente Epiphanio, *Epiph.l.1.ſec.5.* ὁ ἀμφιλεκτος) ſacri omnes, ſint (quod voluit Carthaginenſis Synodus, totieſq; prouocatus iſtic Auguſtinus) δευτερο-κανόνικοι: Diuini tamen vt ſint, quis hominum vel Angelorum præſtare vnquam poterit? Noui-

mus nos quidem ſatis, quantæ impietatis ſit, Deo cœli ſupponere humani ingenij fœtus; nec quid mouere nos poteſt Anathematis Tridentini inanis crepitatiuncula; cum tonantem audimus Deum, Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus illi plagas ſcriptas in hoc libro.

Si quis libr. Heſter, Dan. Baruc. Eccl. Sap. Judith. Tob. Macab. pro Canonicis non recep. Anathema ſit. Seſſ. 4. Apoc. vlt.

Sect. XV.
De Scripturarum Inſufficiencia.

NEc ſcio certè iniquioriſne audaciæ ſit, affingere Deo, quæ non ſcripſerit, an eorum quæ verè ſcripſit authoritatem eneruare, tollere ſufficientiam : Palàm faciunt Papiſtæ : Nos aſſerimus (inquit Bellarminus) non expreſſè in Scripturis contineri totam doctrinam neceſſariam ſiue de fide, ſiue de moribus : Et Tridentini, pari pietatis affectu, pari veneratione ſuſcipi iubent Traditiones, cum ipſis Scripturarum libris : Non

Bellar. lib. 4. de verbo non ſcripto, c. 30 ſect. 1.

ſcriptæ veritates (inquit Morus noſtras) æquipollent verbo Dei : Quis hic concordiæ locus ? ſunt res quædam mediæ, ritus adiaphori (non inficiamur) in quibus aliquid Eccleſiæ, traditionibus aliquid tribuendum : ſed quæ ad ſalutem ſimpliciter neceſſaria ſunt, ſeu factu, ſeu ſcitu, ea vel per verba, vel per ſenſum (vt Aquinas diſtinguit) in ſacris Scripturis non reperiri, meritò quidem ἀβλάβως, cum Eraſmo definimus. Διατυπώσεις quædam publici ordinis ergò, ab Eccleſia ſunt ; at ὀφεί quique neceſſarij à Dei voce petendi : Verè hic Niſſeno κανὼν ἐφ' ᾧ καὶ πρὸς ὃ :

Contr. Praf. Tyndalli. nec. diſſim. Roff. art 37. contr. Luth.

In Can. Nicen. Græc. codex Piſan. Bin. Tom 1.

Lex Domini perfecta eſt, Dauidi; quin & perfectum facit, inquit Paulus: Quid vero addi poteſt perfecto? aut quæ perfectio, vbi deſit neceſſarium? imo vbi (verbis Hoſij) pars maxima? Quàm nunc fruſtra eſt ſpiritus? ſcripſit hæc vt crederemus, vt credendo ſaluaremur. Atqui iam (Tridento iudice) credamus quæ ſcripſerit licet, ſalui non ſumus tamen, ni quæ non ſcripſerit pariter amplexemur. O malè edoctum, male locutum Conſtantinum; cui tamen nemo ex Heroibus illis Nicenis facili reprehenſione vel aurem tetigerit; dum ait; Euangelici

Theod. l. 1. c. 7.

& Apoſtolici libri, nec non antiquorum Prophetarum oracula planè inſtruunt nos ſenſu numinis. O miſerè occæcatos Patres ad vnum omnes, qui nullam aliam fidei regulam, aut agnouerint vnquam, aut viderint: Inuiditne vero humano generi Deus plenariam hanc voluntatis ſuę perpetuis literarum monumentis conſignationem? aut non expedire cenſuit in hoc communi veritatum conclaui (vt Roſſenſis appellat) neceſſaria quæque reponere? aut num fortè incertius eſt quod literis fideliter mandamus, quàm quod vagis hominum

Tert. de præſcr. & lib. contr. Her.
Orig. in c. 16. ad Ro.
Athan. in ſynopſ.
Ambr. l. 3. Hex. c. 3.
Aug. Ego ſolis Scripturis. De nat & gr. c. 61.
Optat. Mil. l. 5.
Thom. in Mag. l. 3. d. 3. q. 1. art. 1. citat ex Hieron. Non mihi credas ſi quid tibi dixero, quod ex nouo Teſtamento vel veteri haberi non poſſit.
Decr. Cauſ. 11. Quæſt. 3. cap. 101. Is qui præeſt, &c.

rumoribus circumgestari, & aereo hoc fluxu, ad sera nepotum secula deriuari solet?

Iren.l.2.c.1. Quale est (vt sapienter Irenæus) Prophetarum, & Domini & Apostolorum, relinquentes nos vocem, attendere his nihil sani garrientibus? Vel (si istud expedit) quàm mihi nunc frustra estis ἀποστολοι, Prophetæ, Apostoli, Euangelistę? Et quod ille olim de vnguento, εἰς τι ἡ ἀπώλεια αὕτη. Matt.26.8. Pernicioſa sunt hæc quidem Ecclesiæ, & à diuinæ tùm sapientiæ, tùm bonitatis gloriâ, non parùm abhorrentia Paradoxa; Teneant ergo ista qui ausint, nos profecto nunquam commit-

temus,

temus, vt quæ duæ hæreticorum notæ ab Irenæo quondam assignatæ sunt, in scripturæ simplicis authoritate non acquiescere, traditiones alias iactitare, eæ nobis ambæ merito inurantur. Iren. l. 3.

Sect. XVI.

De Authoritate Scripturæ.

SEd illud adhuc longe iniquissimum est, ἀυτοπίστιαν verbo Dei denegare, & ita suspendere ab Ecclesia Scripturas, vt necesse illis sit authoritatem suam omnem ab humanis suffragijs emendicare: Bonus ille Eckius in repurgato a se demùm Enchiridio, Scriptura (inquit) non est authentica, sine authoritate Ecclesiæ; cui sententiæ vt verè aureæ, ac nobili, adijcitur in margine gratulantis, ouantisque calami plausus; Achilles

Enchir. Eccij 7. recognitum. ann. 1536. fol. 8.

pro

pro Catholicis. Mitto Hermanni ac Hoſij (ſub Swinckfeldij fortaſſis nomine) blaſphemias : Mitto horrendam gloſſematis illius turpiſſimi impietatem, quod Salomonis textum à Papæ canonizatione fidem ſuam mutuari docet: Inſtar omnium, erit ipſe Bellarminus ; qui ſeptenarium Sacramentorum numerum Concilij Tridentini authoritate (hæc enim illis ἱερὰ ἀγκύρα) ſuffulturus ; Omnium inquit Conciliorum veterum, & omnium dogmatum firmitas pendet ab authoritate præſentis Eccleſiæ : Et paulò ante; Si tollamus authoritatem præ-

Iun. Animad. in Bell. de verbo Dei ſcr.

Gloſſ. in decretal. l. 2. Tit. 23.

Bellar. de num. & effect. Sacr. l. 2, c. 25. p. 300.

sentis Ecclesiæ, & præsentis (Tridentini scilicet) Concilij; in dubium reuocari poterunt omnium aliorum Conciliorum decreta, & tota fides Christiana: O instabiles, miserequevacillantes Pontificiorum animas! Quot non capita modò, sed & regna integra, eaque profecto florentissima (fatentibus ingemiscentibusq; Romanis) Tridentini Concilij authoritatem omnem etiamnùm pertinaciter reijciunt? Quæ illis fidei certitudo? quæ spes salutis? Ain' vero? Tota fides Christiana? dogmata omnia? Etiam quæ digito Dei exarata, etiam quæ a spiritu

ſancto dictata? Quid hoc aliud eſt, niſi Deum ipſum hominibus emancipare, humanoque tribunali ſiſtere cœli fabricatorem? Deus erit Deus, erit quæ eſt Dei Scriptura, quantumlibet reclamantibus Roma, Tridento, Orco: Et in nos iſtud arctiſſimè teneamus, nulla nobis cum Deo pax erit, ni denegemus, nulla cum Pontificijs.

(* * *)

Sect. XVII.
De Trans-substantiatione.

HÆc quidem scripturas: quæ sequuntur Christi spectant seu personam, seu munera; Mitto quam περὶ τῆς ἑνοποιότητος meram profecto (iudice Bellarmino) λογομαχίαν instituerunt censores Pontificij: grauioribus insisto: Vtinam certè humani corporis veritatem non prorsus destrueret explosissimum illud μετουσίας dogma, & quæ illius radix est, πολυπραγμοσύνη? Bone Deus! fierine potest (quod Auerroes olim lusit) vt panaceum sibi Deum

Genebrard. l. 1. de Trin. Lindan. 2. dial. Cauisius in præf. lib. de Io. Bapt. Bellar. l. 2. de Chron. c. 19. Caluinus sine dubio in modo loquendi errauit: sed dum rem ipsam discutio, non facilè audeo pronunciare illum in hoc errore fuisse.

fingant

fingant Christiani, vt quis hominum credat Christum, sumipsius corpus alterâ manu gestasse, porrexisse deglutiendum sanctis hospitibus, qui illum & inter manducandum, & post sacrũ illud frustulũ piè deuoratum, præsentem intuiti sunt, alloquentem audierunt? vt ipse filius hominis se totum simul deuorârit, integer tamen & incolumis interea discubuerit; vt glorioſum corpus Christi in rancidulos ventriculorum meatus deferatur; vt vel in corporis nostri substantiam inibi demùm conuertatur, vel contrà quàm spiritus olim (nec sines sanctum tuum Ps. 16. 10.

videre

videre corruptionem) putredini obnoxium sit, vel in nihilum euanescat, vel redeat in cœlum illud in quo erat antequàm redijt, dum redijt ; vel a muribus (pijs animalculis) corrodi, vel venenis denique misceri possit ? Quæ hæc ineptiarum portenta sunt ? Quàm hæc insana, quàm impia fatuorum hominum pertinacia est, ipsa naturæ principia, rerum ordinem, seruatoris humanitatem, veritatem sacramenti, constantem Scripturarum sententiam, fundamenta Theologiæ conuellere ac susque deque habere ; cœlum terræ miscere denique,

potiùs quàm vt tropicam loquendi rationem (vbi neceſſe eſt) admittere velint; clamante interim omni patrum Senatu Symbola ἀντίτυπα, ſigna, exemplar, ſimilitudinem, figuras, indignante cœlo, ridentibus Ethnicis, reluctante Eccleſia: Occidit hæc litera cordatè (quod non ſemper ſolet) Origenes. Quæ nunc iſtîc concordiæ ſpes? Verè hic offerri, verèque percipi verum Chriſti corpus, quis noſtrûm non conſtanti fide docuit vſque, & defendit? At qui demùm iſtud; non corporeo tactu, vt Cyrillus & Ambroſius, ſed fide: Illud vero, Corporaliter,

Tertull. contr. Marcion. l. 4. Beat. Renanus fatetur hunc errorem. Tertull. in Berengarii refutatum. Aug. Pſ. 3. & epiſt. 162. Pſ. 98. De doct. Chriſt. l. 3. c. 16. Chryſ. hom. 46. in Ioan. Theod. dial. 1. & 2. Naz. Epit. Ca.

Bell. l. 1. de Euchar. c. 1.

liter, Carnaliter, Oraliter adeſſe & (quæ Berengario præiuit bonus ille Papa Nicolaus, illumque ſecutus, Alanus noſter) dentibus teri, dilaniarique, impium nobis ſemper videbitur & (Auguſtino iudice) flagitioſum. Placet hîc Ariæ Montani candor, qui in Lucæ 22. Hoc eſt corpus meum; id eſt, Verum corpus meum in hoc Sacramento panis continetur ſacramentaliter; ſubditque, vti Nicodemus alter (nocturnus Chriſti alumnus) Cuius arcanam & myſterijs refertiſſimam rationem, vt explicatiorem habeant Chriſtiani, dabit aliquando Domi-

De doctr. Chr. l. 3.

Montan. in Luc. 22. 19.

In verſ. 18.

nus: Hæc ille: Interea nos prodigiosum Transsubstantiationis dogma quod vnum, tot in se absurdos errores continet, quot momenta temporis ab eius prima efformatione (id est a Concilio Lateranensi) ad hanc vsque horam intercesserunt, vt insomnium planè diabolicum, execrabimur.

* * *

Antea enim libera erat cuique sua hac de re sententia. Tonst. de verit. corp. & sang. Idem Scot. & Biel. vt citantur a Suarez. Scot. in 4. d. 11. q. 2. Dicendum quod Ecclesia declarauit istum intellectum esse de veritate fidei in illo symbolo edito sub Innoc. 3. in Concil. Lateranensi.

Sect. XVIII.
De multipræsentia Corporis Christi.

ISTud vero ἀπόφθεγμα μυθῶδες edidit certè illa altera, quæ de πολυτοπίᾳ Christi corporis fabula est, & in scenam produxit: nec scio vtri primas deferam fatuitatis, fraudisque sophisticæ: Vt mille in locis sublunaris huiusce mundi sit idem Christi corpus, quod tamen interea totum in cœlis est; Vt integrum corpus Christi in minutâ quadam placentulâ ita delitescat, membra vt se non penetrent, sed distincta, & inter se disposita sint, habeantq;

figuram, & ordinem humano corpori conuenientem, (quæ Bellarmini verba ſunt) non rationem modo exuperat, ſed fidem : Neque iam (vt olim) Ecce hîc Chriſtus, aut illîc, ſed (quod longè turpius) Ecce & hic Chriſtus, & illic ; Æternæ veritatis illud eſt receptiſſimum in ſcholis axioma ; Vnitas numerica rei finitæ conſiſtere non poteſt abſque continuitate : Quem non pudeat hîc Ieſuitarum ? Loca ipſa in quibus Chriſti corpus eſt (inquit Bellarminus) diſcontinua ſunt, ſed & Chriſti corpus diuiſum eſt a ſe, reſpectu loci ; ſed non reſpectu propriæ ſub-

Conr. Vorſt. et i-trib. epiſt. e Iul. Scal.

ſtantiæ, ſiue quantitatis: Quaſi vlla eſſet diuiſio ſubſtantiæ niſi per terminos: Quaſi ſolo loco non & terminari ſoleat quantitas & commenſurari: quaſi certiſſima non eſſet loci ad locatum relatio. Atqui hoc non iam ſoli competit Chriſto: Sanctus ille Xauierius noſtro æuo (vnus ex pullis Loioliticis) & in naui ſimul viſus eſt, & in ſcaphâ: retulit Turſellinus; Ego diuo Ludicro, & parili fabulatori Plautinum Amphitruonem committo: Tun' id dicere audes verbero, quod nemo vnquam homo antehac vidit, nec poteſt fieri, Tempore vno homo idem

Aug. epiſt. 57. Spatia locorum tolle corp. nuſquam erant.

Citat. Matth. Sutliuius reſp. ad Bell. de Euchar.

Plaut. Amphitru.

duobus

duobus vt locis ſimul ſit? Quàm nunc fruſtra eſt decus ſcholæ Aquinas; qui, Eiuſdem eſt rationis (inquit) Angelis ſimul eſſe in duobus locis, & in quibuſcunque pluribus: Ecce nunc vel vbique Xauierium, vel fraterculi corpuſculum Angelicâ naturâ ſubtilius; denique vel falſum Aquinatem, vel Papiſtas vbiquitarios. Quàm nimium audaces ſunt hodie multi-præſentiæ huius patroni Ieſuitæ? Scilicet Bellarminus, contemptâ Thomæ, Ægidij, Carthuſiani, Capreoli modeſtiâ; Quia exiſtimamus (inquit) poſſe corpus Chriſti eſſe in pluribus locis

Thom. l. 1. in Mag. d. 32. q. 1. art. 1.

Bell. de Euchar. l. 3. c. 4. p. 297.

etiam localiter, & visibiliter, ideo dicimus corpus idem posse esse circumscriptiuè, & etiam definitiuè, in pluribus locis; Nam vt corpus sit circumscriptiuè in aliquo loco, tantùm requiritur, vt commensuretur illi loco, ita vt termini loci & locati sint simul, non autem requiritur vt non sit alibi tanquam in alio loco: Absurdam vero ἀντιδεσιν! Circumscribi loco & esse alibi; vt termini præsentis locati & loci sint adæquati, & tamen locatum vnum numero sit, loca mille: vt hoc loco commensuretur quid, quod in alijs est ferè infinitis; vt locus alius

remotus minùs impediat circumſcriptionem, quam pars alterius proximi; Quid delirare eſt ſi hoc ſit ſapere? Quis non rideat horum ſapientem ſtultitiam, quod de Valentinianis Irenæus? *Iren. l. 1. c. 9.*

Sed lubens audio illud Chryſoſtomi; Ex philoſophiâ res diuinas intelligere, eſt candens ferrum non forcipe, ſed digitis contrectare, quin & Auguſtini; Da Deum aliquid poſſe quod tu non poſſis intelligere; Aetium hæreticum in errorem illum Arrij putidiſſimum ſeduxiſſe fertur Ariſtoteles: Quin & omnes hæreſes a philoſophiâ ſubornari *Socr. l. 2. c. 28.*

Tert. lib. de præscript.

docuit nos Tertullianus: Quid Athenis et Hierosolymis, quid Academiæ & Ecclesiæ? Tolle Argumenta vbi quæritur fides, vt candidè ex Ambrosio Thomas: sed quid hæc illi nobis? Bene est idque ex animo nostris gratulari libet, quod omnium sibilis excepta euanuerit illa Surij (memoratui non illepida) de Carolostadio & Melancthone philosophiam exterminantibus, tabella; quæ tamen Binio pridem complacuit; Ecce iam nimis profecto philosophos, homines Euangelicos: Atqui nos facilè quidem concedimus, multa fieri, quæ nos intellige-

Thom. in Mag. l. 1. q. 3. art. 1.

Binius in vit. Adr. 6.

re non poſſumus, iſta tamen non concedimus, quia fieri non poſſe intelligimus: In totam Entis naturam (vt verè Thomas) abſolutam habet poteſtatem Deus, ſed non vt in non ens redigat, & tamen interim eſſe faciat: Hoc ſanè (ingeniosè Sadeel) Deus potenter non poteſt: Obiectum potentiæ diuinæ eſt (fatente etiam vltrò Ieſuitarum ſchola) quicquid in ſe non implicat contradictionem. Iam vero idem numero corpus, eodem tempore diſcumbere, & non diſcumbere; viſibile eſſe & inuiſibile, diuiſibile & continuum, diſcontinuum & indiui-

Pet. Mart. dial. de Omnip. 2.

ſibile : Eſſe hîc totum, eſſe totum alibi ; Maius eſſe hîc, minus illic ; Eſſe vnum & plura ; ταυτὸ καὶ ἕτερον, recedere non recedere, cœlo capi, non capi cœlo ; Eſſe quantum abſque ſpatio, commenſurari & adæquari loco, locum non occupare ; Accidentia eſſe & non inhærere ; Eſſe & tamen fieri, fieri & non fieri ; Aliter eſſe in locis, quàm in loco ; Eſſe ὅλως ὅλον, & tamen corpus : Eſſe verum corpus, & eſſe ſpiritualiter ad modum Dei, vapulet (me quidem cenſore) quiſquis puerorum, contradictoria non agnouerit : Sed quid ego ſpinoſioribus hiſce immoror ? Sce-

næ totius illud est ; Impium hoc par dogmatum veræ Christi humanitati vim palàm inferre ; neq; vnquam posse saluâ fide, cum veritate Euangelica conciliari.

Sect. XIX.
De Sacrificio Miſſæ.

MVnus Chriſti ſacerdotale non leuiter impetunt quotidiana ſacrificij Miſſalis oblatio, & numerus mediatorum : Quod ad primum : Eſſe quidem in ſacrâ hâc cœnâ (quo ſenſu Patres olim locuti ſunt) ſacrificium, nemo noſtrum eſt, qui vnquam dubitârit ; illud nempe ſiue λατρευτικον (vt Bellarminus non malè diſtinguit) ſiue εὐχαριστικον. Eſt hîc (vt Chryſoſtomus) ἀναμνησις τῆς θυσίας, id eſt (interprete Auguſtino) memoria dominicæ paſſionis,

Vid. Valent. Vannÿ. de Miſſ. Cit. ab Luc. Oſiandr. Conſut. Theſ. Coſteri.

Hom. in Heb. 17

in Eccleſiâ celebrata; & ex hâc ſuaui redemptionis noſtræ commemoratione, aliud emergit ſacrificium, θυσία αἰνέσεως; & ex illo denique, pacificum: Tria ergo cùm hîc ſe offerant ſacrificia; propitiatorium certè, niſi fortè (vt Gloſſa interpretatur) repræſentatiuè, nullum eſt, nullum eſſentiale; nullum (quod Tridentini contendunt) verum, ac proprium; imo nec eſſe poteſt: Quid enim? Idemne offert Sacerdos quod Chriſtus obtulit an aliud? Si aliud, non ergo propitiatorium, ſolus enim Chriſtus ἱλασμός: ſin idem, tum non ἀναιμακτον; cruentum enim erat

Trid. Seſſ. 22.

Chriſti

Chriſti ſacrificium : Tum eſſe Chriſti naturale denuò deſtrueretur ; Tum finiti valoris foret (animus horret cogitare) ſanguis mediatoris; Imo Chriſtus ipſe non in menſa ſacrificauit, ſed in cruce ; Etenim ſi perfectum in cœna ſuâ ſacrificium obtulit, pleneque propitiatorium, quid opus illi erat mori poſt-modùm? Quorſum illi in cruce effuſus cruor, qui tranſſubſtantiato illo necdum emiſſo ſanguine mundum priùs redemiſſet? Quod ſi incruentum, tum non propitiatorium : Nulla enim (inquit Apoſtolus) χάρις ἀφεσις remiſſio. Aut quæ demùm

Heb.9.22.

oppo-

oppoſitio eſt inter Melchiſedechi ordinem, & Aaronis; Chriſtum & veteris legis Sacerdotes, ſi munus iſtud per longam mortalium ſucceſſorum ſeriem tranſeat æquè, ac deſcendat? Aut quorſum iterata ſunt toties legalia veterum ſacrificia, niſi quod parùm perfecta extiterint? qui vero poteſt, aut quorſum debet, quod perfectiſſimum eſt, iterari? Denique quid planius vel dici vel cogitari poteſt? ἅπαξ προσενεχθεὶς, μιὰ θυσία, μία προσφορά. Heb.9.28. Heb.10.12. Et tamen adhuc ſacrificuli Pontificij (ſacerrimi homines) Chriſtum crucifigunt, immolantque; dumque filium Dei

patri

Can. Miſſ. Hoſtiam Domine ſuſcipe benignus oblatam; & ſtatim Quam oblationem tu Deus in omnibus quæſumus benedictam, aſcriptam, ratam, rationabilem, acceptabilem facere digneris, &c. Munera quæſumus Domine oblata ſanctifica, &c. Supraque propitio ac ſereno vultu reſpicere digneris & accepta habere, &c. Conſuls. de Sacrif.

patri ſuo piè offerunt, rogant ſupplices, religioſâ plane blaſphemiâ, vt hoſtiam illam benedicere, & acceptam habere velit: Nobis non licet eſſe tam deuotis: Commemorabimus nos quidem ſanctiſſimum Chriſti ſacrificium (quod Caſſander benè monuit) gratoq; animo recolemus, non iterabimus: accipiemus oblatum a ſe patri, oblatumque nobis a patre ſeruatorem, non patri offeremus; quod vnum, dum (vti par eſt) recuſamus, anathemate Tridentino ſtatim percellimur. Pax ergo hîc nulla.

* *
*

SECT. XX.

De numero Mediatorum & inuocatione Sanctorum.

AD Sacerdotium Christi non magis spectat, ipsum se victimam ἅμαμπτον in ara crucis pro nobis semel immolare, quàm precum nostrarum thymiama, (ὀπμὴν ἐυωδίας) in arâ cœli, patri suo iugiter offerre: vt ergo infinita terè sacrificia, sic & innumeri mediatores Christum planè exautorare nobis videri solent: Neque certè magis in hoc mundi senio creuit intercessorum numerus, quàm impietas inuocandi;

Enimuero modeſtius ſcholæ prioris acumen, ita finxit ſibi mediationis diſtinctionem, vt alteram eius ſpeciem Chriſto propriam vendicarit, alteram Sanctis participandam cenſuerit ; ſuccedanei autem Doctores, ruptis non tam Logicarum, quàm Theologicarum legum repagulis, in omnia mediatoris officia temerè inuolârunt, & quicquid cuiquam ſequeſtri quouis iure competere potuit, totum illud ſanctis ſuis tribuerunt: Hinc alius beatiſſimæ Virgini, O ſeruatrix ſalua me : Alius Impetra veniam, applica gratiam, præpara gloriam : Alij

(ſi Caſſandro credimus) celebres viri dixerunt, Deum regni ſui, quod conſtat ex iuſtitia & miſericordia, dimidium (hoc eſt miſericordiæ) in B. Mariam tranſtuliſſe: Alij exhinc a foro iuſtitiæ Dei, poſſe ad Curiam B. Mariæ prouocari: Alij ſic Franciſcum cum Chriſto comparârunt, vt vter horum (horreo dicere) Ieſus Typicus fuerit, planè dubium lectori videatur: Ecce ἐπιφώνημα Turſellini:

Qui Franciſcus erat iam tibi Chriſtus erit.

Et ſtatim,

Iam Franciſcus erit qui modò Chriſtus erat.

O! præcidendam linguam

Lib. Conform. Sedul. Turſell. cit. a Poſſeuin. bibliothec. ſel. p. 295.

Hier. aduerſ. Vigilant.

(quod Vigilantio Hieronymus) & per partes ac fruſta cilacerandam : Idemque Dominico præſtitit (pari blaſphemia) pius Archiepiſcopus Antoninus : Nihil hîc (quantum video) defit præter æternum illud Fraterculorum Euangelium : parùm vero abfuit (ſi credimus hiſtorijs) quin obtinuiſſet :

Henr. Steph. Apol. Herod. & Fox Martyr. Martial.

O quàm perfatuæ ſunt tibi, Roma, togæ?

Alij Litanias, Pſalterię, & quicquid ad Dei gloriam ſpiritus accommodauit, ad ſanctæ Virginis nomen, ore ſacrilego traduxerunt. Et vtinam profecto iſta priuata foret ſuper-

ſtioſuli alicuius, malèque-feriati homuncionis δεισιδαιμονίαν; Lubentèr quidem fouere vellet opinionem hanc charitas noſtra, credula illa certè, & quæ (Apoſtoli iuſſu) ἐ λογίζεται τὸ κακὸν: ni etiam in Eccleſijs quibuſdam publicè decantari moneat Caſſander, iſtud (bone Deus) quale carmen, 1.Cor.13.

O fœlix puerpera
Noſtra pians ſcelera,
Iure matris impera
Redemptori.

Ni hæc omnia a pijſſimis Eccleſiæ Romanæ cenſoribus, rigidis morum magiſtris, ipſorumque Pontificum ſuffragijs palàm comprobata eſſent, ni-

si eadem hodie (testor Bencij & Bonarscij Musas) & dicerent, & scriberent Iesuitæ: Sed relegentur tamen ista (si quis mauelit) ad suos Bernardinos, Antoninos, Bartolomæos, Pisanos, Turselinos; Prodeant qui magis sobriè sapere visi sunt, Polidori, Cassandri, Ludouici; ne horum quidem sententia nobis vnquam arridebit, qui quouis modo sanctos inuocandos esse docuerint. Verè (quod Bellarminus) Protestantes dicunt, sanctos pro nobis orare, sed tantùm in genere: Verè Bucerus, inesse sanctis summam nostri charitatem, nostræque salutis volun-

Lib. de Beat. sanct. c. 15. Cit. Cass in Consult. de Inuo. Sanct. Idem fatentur Luther. Oecol. Melanc. Brentius. qu. Mort. Appell. Protest. l. 2. c. 12. §. 1.

tatem:

tatem: quin eadem proculdubio & Angelis εὐδοξία eſt. Hinc tamen vt nos quemlibet beatorum ſpirituum, ad auxilium noſtri, ad interceſſionis cœlicę munus euocemus? Abſit; Etenim quâ demum fide nitentur hæ preculæ? niſi fortè (quod Hoſius) credere & in ſanctos debeamus? Quàm nobis certò conſtat, neminem poſſe ſanctorum, vel fontem orationum corda luſtrare, vel mille ſupplicum vota, locis a ſe totidem diſſitorum, vnâ inaudire? Quin (vti nulli mihi videntur poni debere religioni termini) vbique (ſi placet) terrarum, vni alicui ſanctorum

deuoti clientes ſe vnanimiter commendent, proſternantq; non celeritas naturæ (vt Hieronymus) ſed vera vbiquitas, vt fatetur Bellarminus, iſtic, ad preces haſce percipiendas, requireretur: Quid nunc obſtat, quo minùs qui ſanctorum animas in Diuos, Diuorum ſpiritus in Deos aliquando tranſmutent? Deinde verò, quis Prophetarum, quis Apoſtolorum iuſſit? quis fecit Sanctorum priſci æui? aut quid denique aliud (ſi qua Theodoreto fides) ſub θρησκεία τῶν ἀγγέλων Coloſſenſibus ſuis interdixit Paulus? aut quæ Collyridianorum hæreſis fuit, ſi hæc pie-

Lib. 1. contr. Vigil.

Bell. l. 1. de Beat. ſanc. c. 20.

tas habenda ſit ? Tutiſſimum ergo nobis illud erit ſemper Epiphanij, ἐν πιῇ ἔστω Μαρία, ὁ δὲ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα προσκυνείσθω. Nihil hic periculi eſt ; quin tutò liceat adire qui nos ad ſe vocat, Deum ; eiuſque Chriſto benigniſſimo Seruatori, prouolui; Nullus Sanctorum, honorem hunc inuidit Deo ; nullus ſibi aut arrogauit, aut paſſus eſt vnquam exhiberi ; Nec quis omnium eſt cui permiſit Deus aut arripere hoc ſibi, aut alijs communicare, aut ab alijs ſibi fortè communicatum ſerenâ fronte, animo æquo ſuſcipere : In noſtram ergo ſententiam pedibus eant Pon- *Ep. hæreſ. 79.*

tificij, licet hercle, & iuuat; nos cum illis ſentire abſque manifeſto Idolomanias diſcrimine non poſſumus.

Sect. XXI.

De cultu ſuperſtitioſo, ethnico, ridiculo Pontificiorum.

QVòd ſi quis facilioris ingenij conciliator, eiuſmodi contendat eſſe grauiſſima hęc differentiarum capita, vt quam quiſque velit opinionem, tacitè fouere poſſit, ita quidem (quod olim Alexandro & Arrio Conſtantinus) vt

Socr. l. 1. c. 4.

ani-

animorum dissidentium pax interea conseruetur; intelligat is demùm, religiosi cultus πρᾶξιν continuam nihilo inimicitiarum minus, & serere & propalare: In cultu nostro, publicisque pietatis exercitijs, locisue sacris, nihil est quod oculum, animum-ue Pontificium offendat; præter nuditatem, simplicitatemque, verè Apostolicam; facile vero vitium, & cui vix vlla candoris laus est, vltro conniuere: Iam diu enim in lituras abierunt illæ (quotquot erant) precum publicarum clausulæ, quæ Auorum nostrorum seculo, religionis Pontificiæ vlcus vel le-

uiter

uitèr tetigiſſe viſæ ſunt : In templis contrà Pontificijs, vix quicquam vel dici vel peragi ſolet, cuius nos, illæſâ mente, aut participes, aut vero teſtes fieri poſſimus : Enecant nos ipſi quidem parietes ; Cultum vero ſiue ridiculum, ſiue dæmoniacum quis ferat ? Honoramus nos (vti condecet) fœliciſſimam ſanctorum memoriam, inprimis verò præcipuam cœlicolarum, meritoque beatiſſimam, Virginem Deiparam ; & quicquid illa ſibi, dominoque ſuo, non planè dedecori fore autumârit, id illi lubentiſſimè totum largiemur : neque modo Deum in

ſanctis ſuis (quod monet edoctus ab Auguſtino Durandus) glorificabimus; ſed & ſanctos in Deo, ſeque ipſis; propter eximias virtutes, ac res præclariſſimè geſtas, ſummâ laude, (vti opus erit) efferemus; horum ſingularem conſtantiam, fidem, robur animi, ſanctimoniam mirabimur, prædicabimus, & (quantum poſſumus) imitabimur: ſcilicet, horum, quod de Claudiano ſuo, Sidonius,

Mens & gloria non queunt humari. — *Sidon. in Epita. Claud. Mamert.*

Sed vt ſancta illorum oſſa (venia ſit Lutheri verbo) ex quietis iamdiu ſepulchris ef-

fodia-

fodiamus, vt ante hæc ſemeſa piorum monumenta ſupplices procumbamus, vt diuinam ab illis virtutem, ſiue ſanationum, ſiue ſanctificationis expectemus, vt æque ſuſpiciamus Franciſci cucullum, Annę pectinem, caligam Ioſephi, Thomæ calceum (quod Eraſmus queritur) ac ipſum Dei filium, vix vllo nobis piaculo luendum videri ſolet: Neque nobis, aut homines inter Deos, aut beſtias inter diuos referre placebit vnquam; Placuit certè Cardinali illi, cuius in hortis, videre eſt hoc, cani ſuæ (vah quàm nimiùm dilectæ) Epitaphium:

Quod potui posui tibi fida Catella sepulchrum.
Digna magis cœli munere, quàm tumuli:

Poem. Illustr. Poetar. Ital.

Nos (profanum vulgus scilicet) ocreas Martini, Georgij vaginam, cultrum Crispini calcearium, aut (quæ in quadam Liguriæ vrbe asseruari dicitur) caudam asini, cui insedit Christus, aut Rochi canem, aut Antonij suem colere nescimus: næ, ille Elephanti corio circumtectus est non suo, qui istoc fecerit: seriò vero, vt geniculationes hasce legitimas demus ac pias; quis mihi Macarius inter tot densas arborum syluas veram cru-

Moresin. Scot. Orig. Pap.

cem dabit? aut quæ Helena e tot ferreis montibus, clauos? Et ipſi aruſpices arrident ſibi, dum hæc populo oſtentant; ſed & ſubolet nunc ipſi plebeculę, quod iſti machinati ſunt, neque hercle ſine deducto rictu: Mittamus ergo hîc ridendas ſacrificulorum artes, fraudemque inſignitam; appellemuſque hac quidem in cauſa, vnam Caſſandri ἐπιτιμητικὴν; qui poſt Baſilij, Ambroſij, Auguſtini non diſſimulatas hâc de re querimonias; Conſtat (inquit) poſterioribus temporibus, nimiùm reliquijs & memorijs Sanctorum indultum, & tributum fuiſſe, ſic vt a bo-

Caſſ. conſult. de Reliq Sanct.

nis quoque viris, pio zelo prę-ditis, ſumma quaſi religionis in huiuſmodi reliquijs conquirendis, auro & gemmis exornandis, & memorijs, ſeu templis ſumptuoſiſſimis ædificandis poſita putaretur : & ab improbis quoque hominibus, falſa fiducia in cultu inepto & ſuperfluo reliquiarum collocaretur : Quare in Concilio Cabilonenſi reprehenduntur qui Romam, aut Turonum ſub prætextu orationis peragrant, putantes frequentatione horum locorum ſe a peccatis purgari, & impunè peccare : Acceſſerunt & alia mala ; quòd auaritiæ cauſâ ad

ſimplicem populum illiciendum, falſæ reliquiæ ſupponebantur, & ficta prædicabantur miracula, ijſque miraculis populi ſuperſtitio alebatur, vt magis in admiratione miraculorum raperetur, quàm ad ſanctorum imitationem prouocaretur; Nonnunquam autem aſtu, & illuſione dæmonis, hominum ſuperſtitione abutentis, per inſomnia & viſa, nouæ reliquiæ reuelabantur, & eiuſdem operatione, miracula edi videbantur. Hæc ille, verè Germanuſ-ne an Iſraelita? At nos edocti meliùs, liberè de nobis fidenterque prædicare audemus, quod

Christianorum omnium nomine, professus est olim Hieronymus : Nos, non dico Martyrum reliquias, sed ne Solem quidem,& Lunam,non Angelos, non Archangelos, non Cherubim, non Seraphim, & omne nomen quod nominatur, & in præsenti seculo, & in futuro, colimus, & adoramus, ne seruiamus creaturæ magis, quàm Creatori, qui est benedictus in secula.

Hier. ad Riparium aduers. Vigilant.

Deinde vero, vt a reliquijs ad Imagines descendamus; Fieri nè potest vt nobis aliquando non displiceat insana Romanæ Synagogæ superstitio? vt contra sacras Dei tabu-

las, contra Apoſtolorum inſtituta, contra veteris Eccleſiæ morem, contra manifeſtiſſima Conciliorum decreta, contra patrum clariſſimas vbique refragationes (Deo & hominibus planè renitentibus) Chriſtianorum baſilicæ nihilò ſeciùs, ac Gentilium templa, ſimulachris vndique repleantur? vt (quod olim queſtus eſt Hieronymus) candor Eccleſię Ethnicorum ſordibus polluatur; vt (quod Euſebius amentiæ meritò inſimulat) Deo inuiſibili & incorporeo, imago viſibilis & corporea ſtatuatur; vt in Agnis Dei, granis, luminibus, roſis, gladijs, inſigni-

Hier. Magno Orat. Rom.

bus, campanulis, (ridiculo more incantatis)fiducia collocetur, vt magicis quibuſdam exorcizationibus, ab illis Dei creaturis arceatur Diabolus, quas nullus vnquam occupârat ? Inibimus profecto cum Satana ipſo fœdus, vbi Diabolicis hiſce ἐθελοθρησκείαις viam ſemel, aut veniam conceſſerimus : Profanum illud operis operati παράδοξον, ocioſas peregrinarum precum ſubmurmurationes, ſacramentorum & numerum & virtutem, ſacrilegam Euchariſtiæ mutilationem ; & mille alia cùm opinionum, tum ceremoniarum prodigia videns, prudenſque

Lib.Sacr.Cerem.

prætereo : Satis nunc ſuperq; errorum eſt. Et vtinam profecto hæc quæ diximus, eiuſmodi non eſſent vt neceſſe nobis ſit in hiſce omnibus, vel Deo vel Romæ, æternùm diſconuenire. Dum igitur flecti nec poſſit veritas, nec velit erroris pertinacia, nos ſub Imperatore cœleſti merebimus vſque alacres, & hæreſibus Pontificijs ἄσπονδον πόλεμον, & indicemus meritò, & inferemus.

SECT. XXII.

De Mediorum reconciliationis impoßibilitate.

IAm vero cum nemo ſanus illud de nobis ſuſpicari vnquam poſſit, fore, eò vti inſaniæ diueniamus aliquando, vt relictis Dei ſignis ad Antichriſti illius Romani caſtra perfidè transfugiamus; Ecqua ſpes eſt, poſſe demum Pontificios ad ſanam mentem primæuæ antiquitatis reuocari? O ſi indulgeret illud Deus orbi Chriſtiano! ſi liceret nos tantæ fœlicitatis vel omine ſolo conſolari! Quàm iucundum foret

illud, dignumque Deo ſpectaculum, vt (quod de Nouatianis & Orthodoxis fertur) viri, mulieres, pueri, partis vtriuſque, procul omni ſimultate, lapides, cæmentumque ad Ἀνάστασιον verè Templum comportaremus: Compellabimus nos quidem illos, lubentes, idque (ſi opus erit) ſummiſſis genibus, Cypriani verbis; Quia nos Eccleſia (ſana ſcilicet) derelictâ foras exire, & ad vos venire non poſſumus, vt vos magis ad Eccleſiam Matrem, & ad noſtram fraternitatem reuertamini, quibus poſſumus hortamentis petimus & precamur:

Soer. l. 2. c. 30.

Cypr. l. 3. ep. 2.

Α'λλ' ἐπ χ᾽ νῦν Theocr. Διοσκυρ.
Πείθεθ'. ἄμμω δ' ἀμμιν ἀνεφίω ἐπ τυλεὺς ἐσὺν
Δαιμόνισι, τί μάχις ἰμεὶς ἐπ. At, at, citiùs Romam nouam crearit Deus, quàm reformàrit veterem : Imo neceſſe eſt ſe prorſus exuat Eccleſia illa, retexatque ; quæque modo eſt eſſe deſinat, priùs, quàm vt quæ olim fuit, eſſe nunc denuò incipiat :

Simul enim res, fides, fama, virtus Plaut. Moſtell.
Decuſque deſeruerunt : atque ipſa inuſu
Facta eſt nimio nequior : nec Videor mihi
Sarciri poſſe ædes baſce, quin totæ
Perpetuæ ruant, quin cum fundamento

Perierint, nec quiſquam eſſe auxilio queat.

Quòd ſi vllum vel remedij ſpecimen etiamnum a nobis ſperari poſſit, illud certè vel a ſe, vel ab alijs neceſſario adhibebitur: Nunquid a ſe? quæ ſuos errores pertinaciter, non calamo & linguâ modò, ſed flammâ, & ferro defendit; quæ vel errare ſe poſſe nunquam elargietur; quæ a moderatiſſimo ſelectorum Cardinalium iudicio damnatas κακοπαθείας, emendare pridem recuſarit, quam denique nouiſſimi, peſſimique Paraſitorum Ieſuitæ, blandis ſuppalpationibus non ſecuram modò, ſed & ſo-

lito ſuperbiorem præſtiterint? Numquid ab alijs? Quoties hoc fruſtra tentatum? Expugnari quidem poteſt Roma (quod ſæpius factitatum eſt) militum manu; monitis vero, criminumque & errorum conuictionibus, cenſuris, literis expurgari non poterit: Succurrit mihi iſtîc, quod olim Siſinnius Lector Nectarium Epiſcopum monuiſſe dicitur; Exploratum habere ſe, diſceptationes non ſolùm non reconciliare ſchiſmata, ſed hæreticos præterea ad contentionem multò magis accendere: Denique, numquid a ſe & alijs? Nugæ! niſi aut alij poſſint, aut velint

Socr. l. 5. c. 10.

Poterunt nè vero pati pacem eſſe, pacis diſſolutores?

Synod. Arimin. ad Conſtantin. Theod. l. 2. c. 19.

velint ipſi; Certè enim, ſi quid bonæ ſpei adhuc reliquum ſit, illud totum in Concilij Oecumenici vindicijs decernendis, ſitum eſt; Talis autem Synodus non minùs quàm pax ipſa, impoſſibilis eſt: Quis etenim conuocabit? quis præſidebit? Qui intererunt, ferentque ſuffragia? Quæ definiendi regula erit, quæ ratio exequendi? Oſtentent nobis Tridentinæ ſeu ſororem, ſeu filiam; quis non rideat ſimul & indignetur? Actum ſcilicet nobiſcum erit (quod ingeniosè Lutherus de indictione Concilij a Paulo 3.) ac ab illis ſolet qui famelico cani illu-

dunt, fruſtulo & cultello; Quin ſtet nobis cum Nazianzeno eiuſmodi πάντα σύλλογον φεύγειν ὅπου πόπων ; ὅπου μηδεμίας (τοιαύτης nimirum) συνόδου τέλος χρηστὸν. μηδὲ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐγκείμενη ἢ προσθήκην : Concilium a cilijs oculorum memini dictum Iſidoro; quod in vnum omnes dirigant mentis obtutum ; concilium ergo agere non poſſunt, qui publicam vſquequaq; diſſidentiam profitentur : Fruſtra nos hoc tentabimus, niſi illorum quiſque apud ſe domi pacem meditari occœperit, animumque induxerit, abiecto omni præiudicio, ac pertinaci partium ſtudio, veritati (vbi illa ſemel af-

Iſid. in præf. Concil. Bin.

fulſerit)

fulſerit) ingenuè aſſentiri, animiſque demum ſuis conſulere potiùs, quàm fortunis: Æquumne enim fortè videbitur, (quæ nunc rerum condicio eſt) vt in eadem cauſâ ijdem teſtes, rei, actores, iudices admittantur? aut numquid fortaſſe ſperabimus, quæ, peſſima iam diu fide, ac apertâ Tyrannide priuilegia, hactenùs vſurparint Pontificij, illis, actâ nunc demum pœnitentiâ, homines ingenuos candide abrenuntiaturos? aut contra ſua ipſorum capita Anathematum ſuorum fulmina vibraturos? Speret hoc ilicet quiſquis fatuorum neſcit vetus illud,

Optat. Mil. li. 7. Decr. 2. q. multi.

toties,

toties a Lipſio decantatum,

Moribus antiquis Res ſtat Romana, virisque:

Nos iſta (niſi ſolus ille miraculorum architectus, exertâ e cœlis dextrâ, potentiſſimè iſtud præter ſpem omnem effecerit) fieri non poſſe ſatis vtique nouimus. Illud modò vnum (quod pollicitus eſt Deus) fidelitèr expectamus, fore vt τὸν ἄνομον, iam olim Eccleſiæ ſuæ reuelatum, Dominus Ieſus oris ſui ſpiritu interficiat, & glorioſi aduentus ſui ἐπιφανείᾳ plenè detegat, ac deturbet. Ilicet non medijs ſolum, ſed & fine aduerſa eſt Cœlo Roma; Cœlum tranſibit immutatio-

Hier. in Mat. 24.

ne ſui, non abolitione ; Abolitione, non immutatione ſui, Roma ; De nobis ergo atque illis illud olim cantabitur Theocriteum :

Theocr. eidyll. xy.

Τῶ δ' ἄορ ἐκ κολεοῖιν ἐρυσσαμένω φόνον ἄνπις,
Τεῦχον ἐπ' ἀλλάλοισι, μάχης δ' ὁ κυνέσ' ἐρωή.

Laus Deo.
Victoria Veritati.
Hæreſi Bellum.
Pax Eccleſiæ.

AMEN.

GEORGII CASSANDRI

hominis Pontificij, longè quidem doctissimi, grauissimiq; *ab Imperatoribus duobus* Ferdinando & Maximiliano, *Ad Lites Ecclesiæ componendas* euocati Sententia.

In Consultatione sua pag. 56. & 57.

NOn negarim tamen multos initio, pio studio ad acriorem reprehensionem quorundam manifestorum abusuum impulsos fuisse; & præcipuam causam huius calamitatis & distractionis Ecclesiæ illis assignandam, qui

inani quodam fastu Ecclesiasticæ potestatis inflati rectè & modestè admonentes superbè, & fastidiosè contempserunt, & repulerunt: Quare nullam Ecclesiæ firmam pacem sperandam puto, nisi ab ijs initium fiat, qui distractionis causam dederunt, hoc est, vt ij qui Ecclesiasticæ gubernationi præsunt de nimio illo rigore aliquid remittant, & Ecclesiæ paci aliquid concedant, ac multorum piorum votis ac monitis obsequentes, manifestos abusus ad regulam Diuinarum literarum & veteris Ecclesiæ a qua deflexerunt, corrigant.

LECTORI S.

QVod te monitum volui (Lector) Polemices noſtræ pars altera (quæ Societas Anti-Ieſuitica inſcribitur) diu apud me latuit, litauitque Nocti, ac Silentio; non modeſtiam quidem cauſata, non metum; ſed conſultius fortè rata (quod negotioſi iſtius cœpti ingenium eſt) priuatis noſtrorum manibus teri, quàm paſſim ac promiſcuè per ora hominum volitare. Non deſunt ex Optimis, Maximiſque, qui illam & oculis vſurpârint, & calculis etiam ſuis (quantum ſat erat) benignè comprobâ-

rint: Quorum ſi quando iuſſu euocata fuerit, euolabit illa (quò lubet) in vulgus illico, Ieſuitaſque (ſupercilioſum genus hominum, & nimio quàm turbulentum) vltro irritabit; Excidit mihi interea, homini credulo, exemplar vnum; quod quidem cuius in manus diuenerit, nec ſcio, nec ſuſpicor; quicunque is demùm fuerit, moneo, ſi a lege ſibi Plagiariâ cautum velit, vt Sigalionem mecum ſedulò colat; ſicque latere pergat, vt fallat vſque natus, morienſque.

FINIS.